مولانا نجم الدین آخند زاده

د « النجم » په هنداره کښې

د « النجم » مؤسس دکتور سعید افغانی

دیزاین: الحاج سلیم عابد پیمان سویدن

Ketabton.com

لیکنه اوټولوونه

امین الدین « سعیدی – سعید افغانی »

۱۳۹۶

www.masjed.se

(c) ketabton.com: The Digital Library

مولانا نجم الدين آخند زاده

د « النجم » په هنداره کښې

ليکنه اوټولونه:

امين الدين « سعيدي - سعيد افغاني »

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب ځانګړتیاوې:

مولانا نجم الدين آخند زاده
د « النجم » په هنداره کښې
ليکنه اوډولونه : امين الدين « سعيدي – سعيد افغاني «

تایپ او دیزاین: عزیز« سعیدی»

لومړی چاپ: ۱۳۸۷ هـ . ش (آلمان)
دافغان استراتيژيکو څيړنو مرکز او دحق دلارې کلتوري ټولنې له خوا

دوهم چاپ: قاهره

خپرونکی: د مصر په عربي جمهوریت کې
د افغانستان د اسلامي جمهوریت سفارت، فرهنگي څانګه

نیټه: (د وږي ۳۰) د 1396 لېږدیز لمریز کال
د 1438 ق د ذوالحجة30 د (2017 د سپتمبر21)

نشراتي لړی: یو سل او دیارلسم (113) کتاب

amb.afghanistan@yahoo.com
saidafghani@hotmail.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیشگفتار

رساله‌ء *« مولانا نجم الدين آخند زاده د "النجم" په هنداره کښې »*، ده سال قبل توسط برادر گرامی الحاج دکتور امين الدين سعيدی فرزند رشيد مؤسس و بنيانگذار هفته نامه‌ء «النجم » به مناسبت پنجاهمين سالگرد تأسيس آن هفته نامه، در یک فضای دور از ميهن يعنی در جمهوری فدرال آلمان، از طرف "د افغان اســتراتيژيکو څيړنيز مرکز او دحق دلارې دکلتوري ټولنې" اقبال چاپ يافت و مورد استقبال گرم خوانندگانی که به مسايل فکری، ادبی وروزنامه‌نگاری علاقه دارند، قرار گرفت و دانشمندانی نظير پروفيسور عبد الله بختانی خدمتگار و استاد حبيب الله رفيع نيز بر آن مقدمه نگاشتند.

اينک شصتمين سالگرد تأسيس آن هفته نامه فرا می‌رسد و آقای امين الدين سعيدي فرزند رشيد مولانا دکتور سعيد افغانی مناسب انگاشتند تا اين رساله بار ديگر؛ اما در قاهره يا سرزمينی نشر شود که پدر دانشمندش نيم قرن قبل از همان " نجم المدارس" به قاهره آمد و سرانجام به مثابه‌ء نخستين افغان، حايز به اخذ درجه‌ء داکتری در فلسفه‌ء اسلامی، از دانشگاه مشهور جهان اسلام يعنی "ازهر شريف" گرديد.

بخش فرهنگی سفارت افغانستان در قاهره افتخار دارد اين رساله را که با نام يکتن از پيشگامان جهاد، مبارزه، دانش و عرفان سرزمين سرمدی ما افغانستان؛ يعنی مولانا نجم الدين آخند زاده پيوند دارد و همچنان ياد يکی از دانشمندان مشهور افغانستان دکتور سعيد افغانی را نيز زنده می‌کند، به خوانندگان عزير پيشکش می‌نمايد، آرزومند است اين رساله، مورد استفاده و استفاضه خوانندگان ارجمند قرار گيرد.

ومن الله التوفيق

فضل الرحمن فاضل

سفير افغانستان در کشور عربی مصر - قاهره

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

مصلح او مجاهد ملا نجم الدين اخند زاده

لـيكـنـه او ټولـونه:
امـيـن الـديـن « سـعـيـدي- سعيدافغاني »
دافغان اســتراتيژيکو څيړنو مرکز
اودحق دلارې کلتوري ټولنې مسؤل مدير– جرمني

سـريـزه

د حق دلارې کلتوري ټولنه اود افغانستان استراتيژيکو څيړنو مرکز، در فرهنگي هلو ځلو په لړ کې يو هـم د هېوادمذهبي، تصوفي او ستر مجاهد شيخ ملا نجم الدين «آخند زاده صاحب» لنډ ژوند ليک دې چې د « مصلح او مجاهد ملانجم الدين اخند زاده » ترعنوان لاندې ګرانو ، درنو وطنوالو او د « هډې صاحب » مينه والو ته يې وړاندې کوم .

د النجم جريده، هغه قلمي جريده ده چې پنځوس کاله (نيمه پيړۍ) مخکې زما د مرحوم پلار مولانا دوکتور محمد سعيد « سعيد افغاني » له خوا چې د « نجم المدارس » مدرس او بيا مدير وه ، تأسيس او خپره شوه او په دريمه ګڼه کې داسې وليکل:

« مونږ غواړو چه د نجم الدين آخندزاده صاحب په حقله څه وليکو. که چاته دده د ژوندانه د حالاتو او دده د غزاګانو او دده د مأذونانو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وي، هيله کوو چه په دغه ليار کښې مونږ سره معاونت وکړي .» او روسته بيا د آخندزاده صاحب په هکله مفصل معلومات خپاره شول.

دا جريدې چې يواځنې اصل يې زمونږ په اختيار کې دی، او د را ټولولو، تهيه ، ترتيب او نشر کارونه يې زما په غاړه اچول شوي وه. ما په پوره دقت او امانت داری دادی دا دنده بشپړه او تکميله کړه، او په ډېرې مينې يې ستاسو مبارک حضور ته ډالۍ کوم.

د يادونې وړ ده چې په دې برخه کې؛ د وطن نامتو ليکوال او ملي شخصيت محترم پروفيسور عبد الله بختاني خدمتګار او همداسې د محترم استاد څيړندوی حبيب الله «رفيع » او محترم استاد فضل الرحمن « فاضل » د عالمانه لارښونو نه د زړه له کومې مننه کوم، او الله تعالی دې په خپل فضل او مرحمت؛ هغو ته اجر ورکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همداسې د یادونې وړگنم چې زه دا مجموعه د خپل مرحوم پلار مولانا دوکتور محمد سعید « سعید افغاني » چې د اسلام مبارک دین او د سولې، ښه تفاهم او دخیر او سلم لپاره یې تر آخرنۍ سلگۍ پورې مجاهدت وکړ ، اهداء کوم او د حق تعالی نه ورته د دایمي سعادت هیله کوم.

امین یا رب العالمین

امین الدین « سعیدي ـ سعید افغاني »

د حق دلارې د کلتوري مرکز ښخه

د دسمبر میاشت، د ۲۰۰۹ م – کال، جرمني – برول

(c) ketabton.com: The Digital Library

دپروفيسور عبد الله بختاني خدمتگار سريزه

گران وراره ښاغلي امين الدين « سعيدي »

د حق د لارې امين او په دنيا او آخرت كښې سعيد و اوسې.

ډېر خوشحاله يم چه خپل فكر په كار آچوې، قلم چلوې، وخت په وخت خپرونې كوې، له وخت نه گټه اوچتوې او فعال يې.

ستا زياترې خپرونې لنډې گنډې دي. حجم يې وركوټی او معنا يې لويه وي. او خيرُالكلامِ ما قَل و دَلَ .

ستا د دغه ډول كارونو، درې سوغاتونه راورسـېدل، په مينه مننه!

د « النجم جريده » په دې كښې ډېر اهميت لري، چه يو تاريخي فرهنگي خطي سند دې د چاپ له ليارې تاريخ ته سپارلی دی.

د مدرسې د خطي جريدې د اوو گڼو محتويات دې هم عيناً او هم په ټايپي توگه چاپ كړي دي . لوی كار دی او ډېر ارزښت لري.

ماچه وكتل، پنځوس كاله (نيمه پيړۍ) د مخه زمانه راته داعي شوه. ستا د اروانښاد پلار مولوي محمد سعيد « سعيد افغاني » نوراني ځيره مې مخې ته و دربېدله . هغه د نجم المدارس مُدّرِس او سر مدرس وو. زه د « ننگرهار » د ادبي، ثقافتي مياشتـنۍ مجلې مسؤول مدير وم.

كله به مو په هډه او كله به مو په جلال آباد كښې ناسته پاسته وه. د مدرسې او مطبوعاتو تر مېنځ مو روابط ټينگ كړي وو. متقابله همكاري، راشه درشه ، مشورې او مشاورې وې.

د « النجم » د جريدې تأسيس   د همدې همفكريو يوه نتيجه وه، هغه خبرې را   په زړه شوې چه ما ستا مرحوم پلار مـولوي صاحب ته وويل: د جريدې لپاره « النجم » مناسب نوم دی. دا به بيشكه د مدرسې د شاگردانو لپاره تربيتي او تشويقي پانه وي.

خو دې سره له تا څخه دا توقع هم په ځای ده چه (د دين ستوری) مولانا نجم الدين پكښې ښه وځلوې او دې كار ته د مدرسې استادان او شاگردان وهڅوې . همداسې وشوو.

د جريدې دلومړۍ گڼې په سر مقاله كښې لولو : « . . . د ننگرهارپه ورځپاڼه كښې د مدرسې د منسوبينو تبليغي خدمت هغه دی چه ليدل كيږي . . . اوس د النجم اخبار، سره د ټولو مشكلاتو ، مېنځ ته راغله . . . »

په دريمه گڼه كښې بيا ((هيله)) څرگنده شوې ده: ((مونږ غواړو چه د نجم الدين آخندزاده صاحب په حقله څه وليكو. كه چاته دده د ژوندانه د حالاتو او دده د غزاگانو او دده د مأذونانو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وي، هيله كوو چه په دغه ليار كښې مونږ سره معاونت وكړي .))

د څلورمې گڼې سر مقاله، بيا د نجم المدارس او النجم د مدير په قلم د ((مصلح او مجاهد)) تر عنوان لاندی داسې پيليږي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

((دغه عنوان لاندې غواړم چه د ملا نجم الدین آخند زاده صاحب سوانح ، چه په خپل وخت کښې زیات مصلح او د انګلیسانو د استعمار په مقابل کې جنګیدلی دی، بیان کړم.))

دغسې بیا د النجم په نورو ګڼو کښې، د مدرسې د استاذانو او شاګردانو په قلم ، د آخونزاده صاحب د ژوندانه په ځانله ځانله اړخونو رڼا اچول شوې ده. یعنی د څیړنې کار د هغې پر لیکوالو ویشل شوی دی. چه د تکرار مخنیوی وشي او ضروري ټکي پاته نه شي . د کار دا ویش او میتود زما او د مولوي صاحب په مشاوره شوی دی.

هغه ورځ هم را یاده شوه چه په ۱۳۳۹ هـ ش کال مولوي احمد ګل صاحب د مدرسې مشروو. د ذکر شوې لړۍ مضامین او د ننګرهار د یو شمیر نورو پوهانو لیکوالو مقالې. په نوموړي مدرسه کښې د یو ځیړنیز کنفرانس په ترڅ کښې واورول شوې او یوه خوندوره مشاعره هم وشوه.

په دغه مهال زه د ننګرهار د ورځپاڼې مسئول مدیر وم. د کنفرانس د جوړېدو ، چلیدو، کامیابیدو، تنظیم او د مضامینو او اشعارو په ایډیت او تنقیح کښې ، د مدرسې د اداري ملګری او مرستندوی وم. هغه ټول مطالب مې د ورځپاڼې له لیارې ، په دې هیله د تاریخ حافظې ته وسپارلې چه ګوندې چې د کتاب په بڼه چاپ شي.

ډېر ښه وشو چه په جرمني کښې دافغانستان د کولتوري ودې ټولنې ، پروسږ کال زمونږ دا هیله تر سره کړه. او ډېر خوشحاله یم چه کتاب د لوستونکو ځانګړې توجه ځانته اړولې ده.

مثلاً :

ښاغلي فضل الرحمان فاضل هغه په دري ژبه ترجمه کړې او چاپ لاندې دی. کیدای شي چه په ځینو نورو ژبو هم ترجمه شي.

او داده اوس تا د (حضرت نجم الدین آخونزاده مولوي ډاکټر سعید افغاني د النجم په جریده کښې) رساله لیکلې او ترتیب کړې او تقریباً د هغه کتاب خلاصة الخلاصه دې چاپ کړې ده.

ګرانه سعیدی!

ماته ستا درېیم ارزښتمن سوغات د (زن و نبوت) رساله ده. واقعاً علمي او ابتکاري څیړنه ده. هغې سره زما نظریه هم چاپ شوې ده. تاته د هغې رسالې د لیکلو او چاپولو مبارکي هم وایم.

د الله پاک له درباره درته د نورو زیاتو علمي څېړنو او خپرونو بریالیتوب غواړم. والسلام.

ستاسو خدمتګار

کابل _ خیر خانه مېنه _ درېیمه برخه

د ۱۳۸۷ د زمري اوله د ۲۰۰۸ د اګست ۱۲ مه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محترم استاد فضل الرحمن « فاضل » سریزه :

« النجم » ستاره ای در آسمان مطبوعات کشور

«**النجم** » هفته نامه دیواری ای بود که نیم قرن قبل به یمن همت یکتن از دانشمندان کشور تأسیس گردید ونخستین شماره‌ٔ آن در برج میزان سال 1337 خورشیدی ، دیوار های مدرسه‌ٔ نجم المدارس را در شرق کشور، آذین بَست.

مؤسس وسردبیر این هفته نامه دکتور محمد سعید « سعید افغانی» بود که در آن زمان، مدرسه‌ٔ نجم المدارس را رهبری می کرد وآقای حضرت خان شاگرد صنف دوازداهم آن مدرسه، معاونیت هفته نام «النجم » را بر عهده داشت.

عنوان هفته نامه به خاطر یاد آوری از مجاهدات و مبارزات غازی نامدار ومجاهد پرهیزگار مولا نا نجم الدین آخندزاده صاحب و فعالیت های منسوبان مدرسه نجم المدارس اخذ شده است.

دوست عزیز من آقای امین الدین « سعیدی » فرزند رشید دکتور محمد سعید سعید افغانی که از سه دهه بدینسو ، فعالیت فر هنگی دارد ، به همت او هشت شماره این هفته نامه مجدداً به زیور طبع آراسته می‌گردد.

« النجم » شاید با درنظرداشت تاریخ نیم قرن قبل، در مقایسه با مطبوعات امروزی، دارای کاستی‌هایی باشد، مثلا شاید صفحه آرایی مناسبی نداشته باشد، اما با یقین کامل در آن دوران، گام استواری بوده است که باید بر داشته می شد، واین گام مهم را شادروان دکتور محمد سعید سعید افغانی بر داشته است.

« النجم » در نخستین شماره اش هدف نشراتی خود را ، بیان گزارشهای اجتماعی ، دینی و تر بیتی خوانده است و زمانی که با ژرف نگری صفحات آن ورق زده شود ، خواننده در می‌یابد که سر دبیر دانشمند آن شادروان دکتور سعید افغانی، بر نامه های سودمندی برای آینده داشته وحتی می خواسته است با دریافت امکانات بیشتر «النجم » را به صورت معیاری وچاپی در خدمت عامه مردم قرار دهد.

یکی از اهداف غیر مکتوب سر د بیر « النجم » پرورش نسل جدید در میان دانش آموزان مدرسه نجم المدارس است، تا ایشان را با جهان قلم و مطبوعات بیشتر آشنا سازد.

مضامینی که در آن دوران به قلم شاگردان صنوف هشتم، نهم، دهم، یازدهم، ودوازدهم نگارش یافته است، خواننده را به آینده امیدوار می‌سازد و نیم قرن بعد وقتی از کار نامه های بعدی شاگردان آن دوران اطلاع حاصل می‌کنیم، موثریت و نقش « النجم » را در آگاهی بخشی بهتر درک می نمائیم.

مثلاً صمیم کاکړ شاگرد صنف نهم در سال 1337 خورشیدی بعد ها به حیث یکتن از پیشگامان مبارزه اسلامی می در خشد و در راه دفاع از ارزش

(c) ketabton.com: The Digital Library

های ملی ودینی جام شهادت می نوشد. یا مولوی سلطان عزیز شاگرد صنف هشتم آن دوران که مضامینی به قلم او در «النجم » به چاپ رسیده است، بعدها خدمات فراموش نا شدنی در عرصه تعلیم و تربیه به و یژه در میان مهاجران در پشاور انجام می دهد کـــه بلا ریب هسته این فعالیت ها در روش آموزش و پرورش آن سال ها در دل او نقش بسته است.

در « النجم» اعلاناتی هم به چشم می خورد که به سهم خود برای آگاهی بخشی دیگران نهایت ارزنده است. به گونه مثال در النجم آمده است که :

النجم به پرسشهای شرعی پاسخ می گوید :

ویا اینکه :

مضامین ارسالی کوتاه، مفید ومتین باشد.

یکی از پرسشهای طرح شده در هفته نامه « النجم » این سؤال نهات سودمند است که : « مدرسه چگونه پیشرفت کند؟ »

در هر شماره‌ء «النجم» ، چند پاسخ به پرسش بالا درج شده است که در آن دوران برای خوانند گان رهگشا بوده است.

یکی از اعلانات مهم در هفته نامه « النجم » تقاضا از خوانندگان است تا معلوماتی که راجع به جنبه های گونان گون زنده گی ومبارزات مجاهد سُترگ، ملا نجم الدین آخند زاده دارند، جهت نشر به اداره «النجم » بفرستند.

اینجانب که حالا این سطور را می نوشتم به یاد جریده‌ء دیواری می افتم که ما متعلمان صنف هشتم مدرسه‌ء امام ابو حنیفه (رح) در کابل، در سال 1352 هجری خورشیدی به نام « لغة القرآن » اولین و آخرین شماره آن را به دیوار آویختم که مضامین آن توسط چند تن از شاگردان صنف هشتم تهیه می‌گردید و به خامه‌ء زیبای امین الرحمن خلیل همصنف دیگر ما خطاطی می شد، و استاد زبان عربی ما استاد ابراهیم الشدی تبعه عربستان سعودی، از نگاه ادبی، مضامین آن را اصلاح می کرد . شاید آن جریده که بدون مشوره آمر مدرسه بر دیوار آویخته شده بود، باعث شد بعد از شماره اول دیگر به چا پ نرسد.

به هر ترتیب با این مقدمه میان خوانند گان و متن کامل هفته نامه « النجم » بیشتر حایل نمی‌گردم و با قدر دانی از زحمات برادر گرامی ام آقای امین الدین « سعیدی » وطلب مغفرت وآمرزش برای دکتور سعید افغانی، مؤسس و سر دبیر « النجم » موفقیت های بیشتری را برای برادر گرامی آقای امین الدین « سعیدی » آرزومندم.

فضل الرحمن « فاضل »

12 اسد 1387 خورشیدی – کابل

(c) ketabton.com: The Digital Library

د استاد حبیب الله « رفیع » سریزه
د « النجم » دورکې جریدې څوګنې

«خپرونې » درڼا په لور ګامونه دي، دروڼتیا په لور ګامونه دي او د پرمختیا په لور ګامونه دي چې دچاپ اختراع دا رڼا د نړۍ ګوټ ګوټ ته ورسوله.

افغانستان ته هم چاپ او مطبعه او ورسره خپرونې او مطبوعات څه کم یوه نیمه پیړۍ وړاندې را غلل او د (شمس النهار) لمر دهیواد دخپرونو په تیاره اسمان کې ځیره و وهله او همدا لمر به کله ولوید او لکه به بیرته راوخوت.

په ۱۳۹۸ لمریز کال (۱۹۱۹ ع) په هیواد کې دخپلواکۍ دلمر له راختلو سره د افغانستان دخپرونو اسمان تر پخوا ډیر رنګین او د راز، راز خپرونو په رڼاؤ زرین شو .

ښوونځي او مدرسې په خپله د رڼا مر کزونه دي، په دې وخت کې له دې مرکزونو سره دخپرونو رڼا هم ملګرې شوه او دا لړۍ نور علی نور شوه او د هیواد له لومړنۍ مدرسې حبیبې څخه د «معرف معارف » میاشتنۍ جیبي مجله را ووته چې دلیسې مدیر محمد حسین دلېسې دزده کوونکو په وسیله چلوله او دحبیبیې د زده کوونکو مقالې په پکې خپریدې، دمستوراتو ښوونځي هم چې په هیواد کې دنجونو لمړنی ښوونځی ؤ د « ارشاد النسوان » په نامه جریده را وایسته او بیا د آئینهٔ عرفان مجله خپره شوه او د اماني دروې له پای سره د « مکتب جریده » نشر شوه.

تر اغتشاش وروسته دا کار غړند شو او تر ډیره وخته معارف ډیرې لږ خپرونې درلودې او تر « آئینه عرفان » او « عــرفــان »پرته پوهنې نورې خپرونې نه درلــودې ، د اروابناد شهید محمد داوؤد خان د صدارت او د اروابناد علي محمد پوپل دپو هنې دوزارت په وخت کې دپو هنې دخپرونو یوه نوې او ګټوره لړۍ را پیل شوه ، په دې لړۍ کې د « اخبار عرفانی » جریده، د « آزادۍ » کالنۍ خپرونه د « ادب » ځیرنیزه مجله ، « افغان طبي مجله » ، د « اقتصادي ځیړنې » مجله ، د « بخوان وبدان » مجله ، د « بدني روزنه » مجله، د « پالندوی » مجله ، د «پولتخنیک » مجله، «پو هنه » مجله، د « جریده تعلیم وتربیه »، د« تعلیم او تربیې » مجله ، د« څاروندی» مجله، « دحقوق » مجله، د «خدمت» مجله، « جریده دارالمعلمین»، د « ښوونکې » مجله ، د«علم او فن » مجله، د « کاپل پوهنتون خبرونه » خپرونه، د « نجونو روزل » مجله، « ورمه » مجله اونورې خپرې شوې .

همدا راز داوخت ځینې ښوونځیو هم چاپي او قلمي خپرونې پیل کړې چې شمیره یې لسهاؤ ته رسیده ، دنجات ښوونځي د « نجات » جریده خپره کړه او نورنوټولو لېسود یوالي جریدې درلودې او دپو هنې وزارت کتابتون دکوچینانو ږغ مجله خپره کړه.

همداوخت چې دپوهنې وزارت په مرکز او مربوطاتو او ښوونځیو او پو هنځیو کې مجلې او خپرونی راوتلې، له کابل نه ډیر لرې د ننګرهار نجم المدارس په دیني مدرسه کې ددې مدرسې منور او پوه مدیر اروابناد ډاکتر سعید افغاني د « النجم » په نامه د جریدې یو روڼ ستوری چې هره چارشنبه به یې له دي مدرسې نه سترګک واهه د ۱۳۳۷ لیږدیز کال دتلې په ۳۰ نیټه خپلې خپرونی پیل کړې او پکې ویې لیکل:

(دا اخبار دمدرسې جریانات ښیي او اجتماعي، دیني ، تربیوي خپرونې کوي.)

(c) ketabton.com: The Digital Library

له همدې هدف سره سم یې په ساده روانه پښتو ټولنیز، فلسفي ، ادبي او علمي مسایل او مطالب خپرول او ددې مدرسې د زده کوونکو د ذهني تنویر او د سیاسي او اجتماعي شعور د ویښولو له پاره ئې کار کاوه .

بل مهم ټکی دادی چې موږ هغه وخت ډېرې نورې دیني مدرسې هم درلودې لکه په کابل کې عربي دارالعلوم، تخارستان ، فخر المدارس، نور المدارس، خو هغه مدرسې تر ډېره حده وچې دیني مدرسې وې او دنورو علومو تدریس ته لږ بر خه پکې ورکول کیدله، خو د اروانباد ډاکتر سعید افغاني د « النجم » محتویات ښیې چې ده نجم المدارس ته یو ذهني او فکري وسعت ورکړ اوددیني علومو تر څنګ یې ، فلسفې ، حکمت او نورو عقلي او نقلي علومو دزده کړې په لاره کې هم پراخ نظر درلود او دالنجم جریده یې پر راز راز موضوعاتو او مضامینو سپوللی وه .

ښاغلي امین الدین «سعیدی » (د ډاکتر «سعید افغانی » خلف الصدق) لوی کار کړی چې ددې قلمي جریدې اته ګڼې یې موندلې او اوس یې تا سو ته د النجم دتاریخي کلکیسون په توګه وړاندې کوي ، دوی وایي چې د دې جریدې نورې ګڼې هم لیکل شوې او په قلم تکثیر شوې دي. کاشکي هغه وموندلې شي او که ونه موندلې شي هم لوی کار دا شوی چې دوی ددی ورکي قلمي او علمي جریدې څو ګڼې او نمونې بیا موندې او دافغاني خپرونو ډګر ته یې رابر سیره کړې، زه مبارکي ورکوم او د ژوند په ټولو ډګرونو کې ئې بریا غواړم !

په درنښت
حبیب الله «رفیع »
دافغانستان دعلومو اکاډمۍ مشاور
۱۳۸۷ /۵ /۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

مصلح او مجاهد
ملانجم الدين آخند زاده

مولوي داكتر محمد سعيد « سعيد افغاني » چه دهيواد دينى او ملى شخصيتونو له ژوندانه سره مينه او خاصه علاقه لرله ، دنجم الدين آخوندزاده صاحب دخيرنو تاداو په كال (١٣٣٧ ليږديز) دنجم المدارس په مدرسه كښى كيښود:

كله چې مولوي سعيد افغاني په كال (١٣٣٧ لېږديز) دهغه مدرسې مدير او سر مدرس و نو هلته ئې دمدرسې دشاګردانو ددينې ، اجتماعي تربيتي د لوړ تيا لپاره اوه نيزه قلمي جريده په دوو مخونو كښې دلمړي ځل لپاره په نشراتو پيل وكړ.

ددې جريدې لومړى ګڼه د ١٣٣٧ هجري شمسي كال دميزان په ٣٠ مه نيټه (د النجم) په نامه خپره شوه چې د آخوندزاده صاحب له نامه سره ارتباط لرى.

مولوي داكتر سعيد افغاني د النجم په څلورمه ګڼه كښې چې په كال (١٣٣٧ هجري شمسي) دعقرب دمياشتې په (٢١) نيټه خپره شوه ، داسي وليكل:

النجم ګڼه « ۴ » چهارشنه د ۱۳۳۷ كال ، د عقرب « ۷»

مصلح « مجاهد »

د سعيد افغاني ليكنه :

د دغه عنوان لاندې غواړم چې د ملا نجم الدين اخندزاده صاحب، سوانح چه په خپل وخت كښې زيات مصلح او دانګليسانو په مقابل كښې په كلو كلو جنګيدلې، بيان كړم .

۱ـ د ده اجمالي پېژندنه:

ملا نجم الدين « اخند زاده صاحب » «۱» د امير عبدالرحمن د پاچائى په وخت كښې د لـوى اعتبار خاوند ؤ . دغه شاه دې سره دمأذونانو دكابل په ښار كې بندي كړو.

دى د بندې خانې نه په يو خاص تر تيب مخ په مشرقى وتيښتيده او هلته د مشرقي په سرحداتو كښې د مهمندو په سيمه په ژروبى او چمركند كښې اوسيده او د انګليسانو په مقابل كښې به جنګيده.

دې بيا دامير حبيب الله خان د پا چائې په وخت كښې دهغه په غوښتنه او اعتماد بيرته افغانستان ته راغې او دننګر هار په ولايت كښې دجلال كوټ نه مخ په جنوب دهډې په قريه كښې اوسيده.

دده د همدغه پا چا په عصر كښې ډير د اسلام ددين اساسونه محكم كړل او هر خواته يې ريښې او پلې خورې شوې او دى د داسې لوى شخصيت خاوند شو ، چه په ټول افغانستان كښې ده د خلكو په عقيده حاكميت درلوده. دغه منلى شخصيت د همدغه امير حبيب الله په وخت كښې « ۱۳۲۰ يا ۱۳۲۱ هجري قمرى » كال ؤ چه د اجل داعي ته ئى لبيك وويلې.

په دى حساب دده د وفات تأريخ (قبر غازى) « ۱۳۲۰ » ليږديز لمريز كال دى .

د ده مزار او مقبره دهډې په قريه كښې د والا حضرت سر دار محمد داؤد خان

(c) ketabton.com: The Digital Library

د افغانستان صدراعظم په اهتمام ښه جوړه شوی. د ده هديره د ټول مشرقي او سرحد بلکه د ټول افغانستان او پشتونستان د خلکو د عقيدې ځای دی «٢»

النجم ګڼه « ۵ » چهارشنه د ۱۳۳۷ کال ، د عقرب « ۲۸ »

مصلح « مجاهد »

د سعيد افغاني ليکنه:

٢ـ د ده تفصيلی پيژندنه :

دنجم الدين اخند زاده صاحب « رحمة الله عليه » د مفصل پيژندلو د پاره په کار ده چه په لاندې ډول سره ئې وپيژنو :

١ ـ د ده عمر او حيات او قواره
٢ـ د ده هويت قوم او نسب
٣ـ د ده اصلی او فرعي مسکن
۴ـ د ده تحصيل او علم
۵ ـ د ده تصوف
٦ ـ د ده جهاد
٧ ـ د ده دشهرت اندازه او کار روائې تر مرګه پورې
٨ ـ د ده مشهور مأذونان او منسوبين
٩ ـ دده د مرګ نه وروسته شهرت او تأثيرات

مګر ډير تأسف دی چه د داسې يو لوی شخصيت چه د ټول حيات ګذارشات او حر کات ئې نهايت متانت او سنجيدګي لري. هغومره چه ويل کيږي او يا اورديل کيږي او يا ئې وينو په دغه اندازه د ده سوانح دليکلو دپاره چا کوښښ نه دی کړی. په دغه حقله زموږ ګيله دده دمعقولو منسوبينو نه کوم چه په خپل وخت کښې نهايت منلي تير شوي، زياته ده. يوازې د ملا طوطی آخند نه هغه هم صرف دده د مواعيظو تذکرې، مګر نهايت ناقص ليدل کيږي او بس.

په هر صورت که اوس زموږ په لاس کښې مطلوبه معلومات راشي اميد دی چه څه نا څه خو به ترې جوړ شي او آينده د پاره به ګونډې دغـه آرزو د ده پـوه عقيدت مندان کوښښ وکړي چه زموږ د هدف نارسيده مطلب تکميل او پوره کړي. باور لرم چه په دغه ليار کښې سعيه به د ده د عقيدت مندی ښه ثوبت وي .

د ده عمر او حيات او قواره :

زموږ په لاس تحريري اسناد ډير کم دي. کوم تحريري سند چه زموږ په لاس کښې شته هغه يوازی د ده د فوت تأريخ ښيې چه په (١٣٢٠) او يا (١٣١٩) هجری قمری کال کښې فوت شوی، چه د ده نه د ټول عمر اندازه نشي معلو ميدلې. مګر ؛ شفاهاً مو ډير او ريدلي چه آخندزاده صاحب عمر او يا کلو په حدود کښې اندازه کيدلې شي. خلک وائي : چه ښه قوي وجود ئې درلوده مګر ؛ رياضيت او تقوی په وجه نحيف شوی ، حتی چه د ډير رياضيت په وجه د ده د لاسو رګونه شنه شنه بلقيدل .

(c) ketabton.com: The Digital Library

وائي چه دی ښه خوش قـواره جړ سړی ؤ ، او په اوچلي باندې شين خال هـم درلوده او د ده دشين ښکلی خال شهرت زيات ؤ .
د ده رنګ او قواره با تاثيره هيبت ناکه وه ، دورايه به په خلکو د ده رعب وليده مګر؛ په عين وخت کښې مشفق او مهربان هم ؤ .
د د حيات ټول په حرکت کښې تير شوی . معلو ميږی چه د ده په ضمير کښی يو داسی اور او تپش او حرکت موجود ؤ چه په يو ځای نشو پاتې کيدلی .
ده هر چيرته ته دخلکو په افکارو کښې داسی تحول قايم کړ ی چه تر ننه هم هغه تحول دخلکو په مابين کښې ياد او د قدر وړ دی ده په ځان باندی ډير خلک د ښو اخلاقو په وجه عاشقان کړي ؤ. د ده د حقانيت د اثبات دپاره دا کافی ده چه دی ټولو پوهو علماؤ منلی ؤ او د ده حر کات ئې د اسلام د دين په اساس موافق ګڼل .

النجم ګڼه « ۶» چهارشنه د ۱۳۳۷ کال ، د قوس « ۵»

مصلح « مجاهد »

د سعيد افغاني ليکنه :

۳ـ د ده هـويت قـوم او نسب:

اصلي او فرعي مسکن او ځايونه ئې :

ملا نجم الدين « اخند زاده صاحب » په قوم کاکړ او په مليت افغان دی. په اصل د جنوبی شپلګر د علاقې نه دی، او هم هغلته د ده نيکونه او پلرونه تير شوي «۳» .
دی بيا دتحصيل او زده کړې په وخت کښې د جنوبي نه مخ په مشرقي ننګرهار را روان شوای. په ننګر هار کښې ځای په ځای ديره شوی او تحصيل ئې کړای دی.
د تحصيل دپاره آفريدوته هم تللی. پيښور او صوات کښې هم اوسيدلی دی.
ده د تحصيل نه ورسته مخ په خپل وطن افغانستان روان شوې او په هډه کښې اقامت اختيار کړی ؤ .
لکه مخکښې چه مو ووېلې د ځينې سياسي معاذيرو په وجه کابل ته غوښتل شوی ؤ دکابل په ښار تندور سازی کښې او سيدلی او بيا دکابل نه مخ په ننګر هار تلی او مهمندو په علاقه په جړوبی ، او چمرکنډ کښې استوګنه کړي ده .
په ننګرهار کښې په روداتو کښې څه موده تيره کړي او هلته په فقير آباد او نورو روداتو او شينوار کښې ګر ځيدلی . په لغمان او سور رود او کامه او خو ګيانو کښې هم د وعظ او تبليغ او يا دنورو مقاصدو په مطلب تلی دی ، دګرمي په وخت کښې دی به کابل ته هـم تلو او هلته په پغمان کښې څه موده ئې استو ګنه کړی ده.
دی په شمالی کښې د کوه دامان خواته د داؤدځو په علاقه کښې اوسيدلی او شايد چه هلته به د کـوه دامـان په ځينو ځايو کښې ګرځيدلی وي، مګر ؛ د ده د حيات آخرنی شپې او ورځې د ننګرهار په علاقه د جلال کوټ نه درې ميله

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخ په جنوب هـډه کښې تیر شوي دي. دی شاید په نورو ځایونو کښې هم ګر ځیدلې او یا اوسیدلی وي مګر ؛ مونږ نه دی اوریدلي، نو ځکه دلیکو جر ئت نه کؤو .

د ده تحصیل او علم :

مخکښې مو وویل چه دی د تحصیل دپاره زیات ګرځیدلې او په ډیرو ځایونو کښې او سیدلی دی .

وائی چه اخند زاده صاحب ډیر پوه او ښه معقول عالم ؤ په تفسیر ، او حدیث ، قرائت ، صرف، او نحو ، او فقه ، او اصول ، او معانی ، منطق ، او هیئت او ریاضی ، او حکمت ، او میرا ، او حساب او تصوف ... .

النجم ګڼه « ۷ » چهارشنه د ۱۳۳۷ کال ، د قوس « ۱۲ »

مصلح « مجاهد »

د سعید افغاني لیکنه :

۴ـ دده دعلم او تحصیل :

په علومو کښې ئی ښه قوي لاس درلوده ، ربنتیا دده هغه کتاب خانې نه چه اوس د نجم المدارس په لاس کښی ده ، معلو میری چه دی ښه عمیق عالم او د مطالعی شائق ؤ .

وائی چه اخند زاده صاحب به د علما سره ډیر علمي بحثونه کول ده به همیش دعلم دپاره دعمل اندازه کتله ، د ده استاذان هم خلک ښه یادوی .

د ده د استاذانو په سلسله کښی د سر شاهی نه چه سړی مخ په برو ځی یو هدیره ده دهغی ځای خلک یو قبر ښی وائی دا داخندزاده صاحب استاذ تیر شوی او ډیر ښه مبارک شخص ئی خلک یادوی .

وائې ملا نجم الدین اخندزاده صاحب د ده زیارت ته را تلو دده استاذان په ننګرهار او سر حداتو او صوات او پیښور او شاید نورو ځایونو کښې هم تیر شوی وي.

کوم وخت چه دده دعلم قال نه مخ په علم حال تو جه برابر وی داوخت دده یو بله دوره شروع کیږی.

دا په تواتر ثابته ده چه آخندزاده صاحب دصوات صاحب نه په حیات کښې د قادری شریفی طریقه وکړه او په دغه طریقه کښې ترنه درسونه کامل کړو ، او مأذونی مرتبې ته ورسیده.

ده په صوات کښې ډیر وظایف کړي او د صوات صاحب په نزد نهایت منلی ؤ . که څه هم زمونږ سره د ده او صوات صاحب په هغه وخت کښې د کرامت زیاتې قیصی نشته مګر؛ مونږ دومره پوهیږو چه دواړه جنابان با تقوی او پرهیز ګاران تیر شوی ، عقیده لرو چه اوراد او وظایفي ئې ډیر پوره تأثیرات شته دي مګر ؛ زه نه غواړم چه دقیصو رطب اویالس یاد کړو .

وائي ملا نجم الدین اخند زاده صاحب په څلور واړو طریقو کښې مأذون و « ۴» مګر ؛ ده به خلکو ته یوازی د قادری طریقی اجازه ورکوله « ۵» .

النجم ګڼه « ۸» چهارشنبه د ۱۳۳۷ کال ، د قوس « ۱۹ »

(c) ketabton.com: The Digital Library

مصلح « مجاهد »

د سعید افغاني لیکنه:

۵ـ د ده تحصیل او علم او تصوف:

هـېی صاحب عـالم ؤ ، مګر ؛ داسې نه چه علم ئې دعمل سره نه برابر یده او یا دسر تنبه توب نه به ئی کا راخستلو او یا د کبر او غرور نه ډ ک عالم او یا داچه د ده علم د اوهامو او خرافاتو یوه مجموعه ؤ او یا خدای ناکرده چه ده به دین ددنیا دپاره وسیله ګرځولی وي .

دی یو حقاني عالم ؤ، ده داسلام دین پیژندلو. دی په دې خبره پو هیده چه خلکو کښې باید د محبت او مؤدت اساس قایم شي. دی ریا کار صوفی نه ؤ، او نه دکونج او صومعې طرفدار ؤ . دی یو اجتماعي شخصیت، همیش دناوړو رسم او رواج سره مجادلې کړي، خلک ئې دبې کارۍ او تنبلۍ نه خلاصول .

مصلح او مجاهد

د سعید افغاني لیکنه:

وائي نجم الدین آخندزاده صاحب به علماؤ سر زیات محبت کولو او ښه عالم به ئې زیات خوښو او نازوو.

دهغه وخت علماؤ په ده باندې دعلمیت آزمیښتونه کړي ؤ علماؤ ، دده نه په لویو لویو کتاب، او علومو او په باریکه باریکه مسایلو کښې پوښتنې کولې، مګر؛ دده سره دعلمیت اندازه قوي وه.

دعلماؤ پو ښتنو د پاره ئې ښه ځوابونه ورکړي دي. د علماؤ په نزد ښه جید عالم ثبوت شوی ؤ نو ځکه ئې دی د دین داقتدا او ددین دحمائې دپاره دهغه عصر لوی نابغه شخصیت لیدلو. ده علماء تربیه کول او علماؤ ته ئې د عمل درس ورکولو .

وائي نجم الدین آخندزاده صاحب ته هر کال په سلهاؤ بړستنی جوړولې او بخشش په ډول به ئې ورکولې. دی دعلماؤ دپاره خولی او پګړی پیداکولې او د بخشش په قسم به ئې ورکولې.

دنجم الدین آخندزاده صاحب علمي بحثونه علمي موعظې او خطابې ښې با تاثیره یادیږي. ده خلکو ته د کونج او زاویې درس نه دی ورکړی. ده خلکو ته دنیا په دا شان بده نه ده ظاهره کړې، چه خلک دې دنیا ترک او کار دې نه کوي .

دی په دې خبره پو هیده چه ددنیا مذمت هم ددې د پاره دی چه باید مسلمان د دنیا د محبت اندازه وپیژني، داسې نه چه د دنیا د محبت په وجه دخلکو حقوق تلف د رحم او عاطفی خیال ونه ساتي.

داسې دنیا نه چه هرج مرج پیدا شي، د جنګ او قتل موجب وګرځي او داسې نه چه خلک په دنیا غَرّه شي، خپل خالق هیر کړي او دبلې ورځې غمه ورسره نه وي . اوکه نه دنیا د دې دپاره چه د ځان او دخلکو دخدمت او رفاهیت په مقصد وي بده نه، بلکه پید ا کول ئی ثواپ دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نجم الدین اخند زاده صاحب حقیقی عالم، په دې خبره ښه پوهیده چه څنګه علماء دې په دې پوه ؤ چه د خلکو داصلاح دپاره څنګه علم په کار دی.

ده سره دا ملاحظه وه چه د وخت او زمان مراعات شته دی. ده علماء په ځان را ټول کړل او خلکو کښې نوی روح پو کړو.

مګر ؛ ډیر تأسف دی چه د ده د کار نقشه د ده نه پاتې وروستینو خلکو بدله کړه. په دې پوه نه شول چې اصلی سر څه وٍي، په دی ښه پوه نشول چه د نجم الدین اخند زاده صاحب مطلب څه ؤ. چا داخیال وکړو چه د آخند زاده صاحب سره د تسپو دشمار خیال ؤ.

څوک په دی عقیده لاړل چه ډوډۍ ورکول او لنګر مقصود دی، چا دا ګمان وکړو چه په سر مراقبه سپین څادر او قبا په کار ده، چا سره دا سودا پیدا شوه چه چا د ساده خلکو په وسیله نور خلک تهدید ول او غولول په کار دي.

همداوجه وه چه چا دلنګر په نامه او چا د مسجد د جوړولو په هنګامی او چا د مدرسې جوړولو په انګازی، چا په دې نامه چه دا کوم!! او داسې داسې خیال مې دی ناروا ، ناروا کارونه وکړل. عامونه ، عامونه مسلمانان ئی په حقیقي اسلام باندی هم بد ګمان کړل.

خدای خبر چه داسې جنابان د اوسنی اسلام د ضعف له امله په هغه ورځ د پاک خدای په لوی دربار کښې څه ځواب ورکوي؟

باید ووایم چې: نجم الدین آخونزاده صاحب په مخلصانو کښې ښه پاک او پوه خلک هم وه. د هغوی د خدمتونو اندازه مونږ سر شته. امید دی چه د هغوی د کارنامو تذکری باندې آینده تماس و نیسم او خپلو ګرانو لو ستو نکو دپاره ئې دهدئې په ډول وړاندې کړم .

---

(۱) سر محقق عبدالله بختانی خدمتګار دنجم الدین اخندزاده صاحب دنوم په هکله لیکي:

« ما د سر محقق مولوی محمد اکبر معتمد شینواری څخه څو څو ځلی اوریدلی دي چه هغه به ماته ویل: چې ما د شینوار و صوفي صاحب نه اوریدلی دي چې: دهډی آخونزاده صاحب اصلي نوم (عبد القدیر) دی، مګر د علم ، رو حانیت او غزاګانو په برکت و نورو لخوا ورته (نجم الدین) لقب ورکړ شوی دی چه معناي (د دین ستوری) کیږی. سعید افغاني

پرې اضافه کول غواړم چې هغه څوک چې درې نسله ملا وي نو هغه ته آخوندزاده وايي. آ. سعیدی

دشینوارو صوفی صاحب اصلي نوم صوفي علم ګل دی. دآخوندزاده صاحب مأذون او هغه ته نژدې سړی و په ډیرو غزاګانو کښې یې دجناب هډۍ صاحپ سره برخه اخستی ده.»

(دهډې آخوندزاده مولنا نجم الدین) لیکنه: سر محقق عپد الله بختانی خدمتګار. دغه کتاب په ۱۳۸۷ (دافغانستان دکلتوري ودې ټولنه)

(۲) دننګر هار د سره رود د ولسوالی دچهارباغ حضرت محمد سعید سعیدی مجددي علیه الرحمه دحضرت صاحب عطاء معصوم مجددي زوی دی. په کال ۱۳۵۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

هجري شمسي کښې په چهارباغ صفا کښې زيږيدلی او دسنبلی په شپږمه کال ۱۳۷۲ هجري شمسي د لوی اختر دمياشتې په ۱۹ مه دخوږ ياڼيو په اګام کښې حق ته رسيدلی. هغه مرحوم چې دمولانا نجم الدين آخوندزاده يو نژدې ملګری، دوست، مريد او خليفه يا مأذون وو د نجم الدين د آخونزاده صاحب د وفات نيټه په خپله هغه مرثيه کښې چې (در مرثيه غوث زمان قطب دوران قدوۀ سالکان پيشوای پير وجوان مرشد کاملم محبوب دلم اعنی صاحب هډه رحمة الله عليه) په نامه ياديږي، دنجم الدين آخند زاده صاحب د وفات نيټه: (دچهار شنبې شبه د ۱۳۲۰ هجري قمري کال د روژی دمياشتې ۲۱ مه معرفي کړې ده.)

مرحوم حضرت صاحب محمد سعيد د په خپلې مرثيه کښې پدې هکله ليکي:

چـــونکه سردار بشر رفت ازاين دار فنا
صبر از رفتن خــوبان جهان مــی بينم
صبر تلخ است وليکن ثمرش شيرين است
مژدهء نيک به صابر زسبحان مـــی بينم
ګر ازاين دار فنا جـــان به سلامت ببرم
سابقون را همه ای غمـــزدګان می بينم
شپ چهارشنبه شنو تو ز وفـات صاحب
بيست ويکم ز مه و شهر رمضان می بينم
سنۀ الف وهم سه صد وعشرين بـه يقين
بيست ويکم ز مه و شهر رمضان می بينم
چــونکه خوبان هم رفتند سعيدی ز جهان
شو مجرد کـــه ترا نيز روان مې بينم

در مرثيه ای که در فوق تقديم ګرديده، با قيد (يقين) مصرع تاريخ (سنۀ الف و هم سه صد و عشرين (۱۳۲۰ به يقين) معرفي شده است.

(مأخذ: دمحترم سر محقق عبد الله خدمتګار دهډی اخوندزاده مولانا نجم الدين له کتاب نه صفحه ۱۳۱ او ۱۳۲) دچاپ کال ۱۳۸۶ (۲۰۰۷ م) ټولنه لخوا - جرمنی) په پيښاور کښې چاپ شوې.)

(۳) محترم سلطان عزيز دمرحوم آخوند زاده صحا ب د نوم په هکله داسې ليکي :

دمرحوم آخوندزاده صاحب نوم (نجم الدين) او اصلي مسکن ئې د افغانسان شلګر دی. ولې دوی په ننګرهار او صوات او دپښتونستان په نورو ځينو کښې په (کابل) ملا شهرت درلود او دوی په خټه کاکړ او په کاکړو کښې (ابک زائی) او په ابک زايو کښې (اخونزاده خيل) حسابيږي دغه کورنی او س هم په شلګر کښې په اخونزاده خيلو سره خورا مشهوره ده دهمدې کبله دوی ته داخونزاده لقب هم ور په برخه شوی دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

مونږ ته دمرحوم اخونزاده صاحب نژدې خپلوان پوره معلوم ندي مګر دومره خبر يو چه ، د دوی مبارک والد محمد حسن آخونزاده نوميده خو افواهی مو اوريدلی دي چه دوی نژدې خپلوان ډير نه در لودل.

(مأخذ: دننګر هار ورځپاڼه: ٤٩ مه ګڼه د١٣٣٩ دثور ٣١ نيټه)

(٤) جناب نجم الدين آخوندزاده صاحب د قادريد طريقې شيخ او د تصوف په څلورو مشهورو طريقو (قادريه ، نقشبنديه ، چشتيه ، سهروردیه) کې مرشد او پير و. او په سلګونه مأذونان ئې درلودل.

آخوند زاده صاحب دقادريی دطريقې نه علاوه په دغه نورو طريقو کې هم اذن ورکاوه.

(٥) ـ دهډې صاحب مشهور مأذونان :

يادونه:

مأذونان يا خليفه هغه چاته وايي چه پير ورته دمريد نيولو اجازه ورکړې وي.

دآخوند زاده صاحب ځينی مأذونان هم دې درجې ته رسيدلي ؤ چې هغوی هم ځانته مأذونان ټاکلي وو.

محترم راز محمد دغبرګولي دمياشتې په (٣ او ٤ نيټه) کال ١٣٣٩ لېرديز - لمريز د ننګرهار دورځپاڼې په (٥٢ او ٥٣) ګڼې کښې د نجم الدين آخند زاده مشهور مأذونان په لاندې ډول معرفي کړي:

اول : ميا قمر الدين:

ميا قمر الدين صاحب په اصل کښې دپېښور د اچنيی ؤ او بيا د هغه ځای ځنې راغی او دلته دننګرهار د روداتو په برو کښې هستوګنه درلوده. وائي چه ډير ښه عالم او ښه قلم خاوند ؤ دتدريس او تأليف سره ئې ډير شوق لرلو چه دده تر اوسه قلمي ځيني چاپي آثار شته دي.

دوم : د ښتخاک حضرت صاحب:

دبُت خاک حضرت صاحب چه دده مبارک نوم عبد الشکور او دزياتی تقوا خاوند او ښه عالم او مجاهد هم ؤ . د چکنور ملا صاحب (محترم امير محمد دمرحوم اخترمحمد زوی دننګر هار دمومند دری اوسيدونکی په کال ١٢٦٠ هجری قمری زيږيدلی او پا کال ١٣٥٠ هجری قمری د ٩٠ کالو په عمر دمارسينګی په منطقه کشی وفات شوی) چې يو لوی مجاهد شخص و دبتخاک حضرت ځينی ماذون شوی ؤ.

همدارنګه جناب مير صاحب جان پادشاه دسلام پور او استاد صاحب چه اصلی نوم يې جان پادشاه دسلام شور او استاد صاحب چه اصلي نوم يې پاينده محمد ؤ دهمدی بتخاک حضرت صاحب ماذون او خپله د اخونزاده صاحب ډير ګران مريدان وو چه استاذ صاحب ئې دخپلی کتابخانې متصرف ګرځولی او مير صاحب جان پادشاه صاحب ئې څرنګه چه يو کره او نامتو مجاهد او خانداني سړی و له همدې امله ئی دلنګر انتظام همده ته ور پلاس کړی و.

(مورخين ليکی : دلنګر انتظام مرحوم مولانا نجم الدين اخندزاده په خپل ژوند کښې دکنړ مير صاحب جان پاچا صاحپ ته چه په شيخ پاچا سره مشهور و ورپلاس

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړی و چه دمرحوم اخندزاده دوفات نه وروسته هم دده دوصیت سره سم دهمدی پاچا صاحب پلاس کښې و او وروسته بیا دده څوی مرحوم سید عباس پاچا صاحب ئې انتظام کاوه.)

دریم : صوفی عالم گل صاحب :

صوفی عالم گل صاحب یو د هغه ماذونانو څخه وچی اخونزاده صاحب په (پهلون) سره لقب ورکړی او دصاحب سره ئې په غزاگانو کښې اشتراک کړای و او دښه شجاعت او میړانې څښتن و . دترنګزو حاجي صاحب چه فضل واحد نومیده چه هغه یو ډیر عابد او ستر مجاهد وه. د همدې صوفي عالم ګل صاحب ځینې مأذون شوي و .

څلورم دسر کاڼو میا صاحب:

میا صاحب چه دده نوم سید اکبر شاه او په اصل دکامې و او بیا ئې په سر کاڼو کښې هستو ګنه در لوده، چه د پوره فضل او فیض خاوند و .

پنځم : حضرت شاه :

مرحوم حضرت شاه په لغمان کښې هستوګنه لرله ، او سید او با تقوا شخصیت و .

سید شمس الدین مجروح ، دقبایلو مستقل رئیس د همدغه مبارک څوی دی .

شپږم : محمد سعید جان (مجددي)

مرحوم محمد سعید جان (مجددي) د چهارباغ صفا نه دی. دی حاجي، او قاري او ښه مبلغ هم و.

اوم : احمد خان آخونزاده صاحب:

احمد خان آخونزاده صاحب چه په دولت زائی ملا صاحب سره شهرت لري ښه کره عالم او د صاحب دتحصیل د دورې اکثراً ملګري و .

اتم : دکو هاټ ملا محمد یاسین :

دکوهاټ ملا محمد یاسین صاحب دکو هاټ په علاقه کښې لوی عالم او مدام به ئې د درس او تدریس وظیفه اجرا کوله .

نهم : د حصارک میا صاحب :

په خوږ یانو کښې دحصارک میا صاحب چه نوم ئې عبد الرحیم ؤ .

لسم : ملا محمد حسین :

دلغمان په سنګر کښې ملا محمد حسین صاحب چه په قوم ساپی او دپړوائي شیخ صاحب باندې مشهور ؤ. دی ښه ذاکر او زاهد شخصیت ؤ . دځینو خلکو په روایت سره دا ملي ملا مسلم صاحب دی.

دنجم الدین آخونزاده صاحب د مأذونانو څخه دغه دولس تنه مشهور وو او نور هم شته لکه چه په کوه صافی کښې ملا مسعود صاحب او په مملہ کښې امام حاجي صاحب او داسی نور .

مأخذ : دهډې آخوندزاده مولانا نجم الدین له کتاب نه، صفحه (٤٤ او ٤٥) د چاپ کال ١٣٨٦ (٢٠٠٧ م) دمحترم سر محقق عبد الله خدمتګار لیکنه.

هـــډه :

(c) ketabton.com: The Digital Library

هډه چه یو وخت (بتکده) وه دغازي مولانا نجم الدین آخونزاده عرفاني او رو حاني شخصیت په برکت دغه (بتکده) داسلام دمقدس دین په یو عالي فرهنګي مرکز باندي مبدله شوه . چی یو دهغې د نمونه څخه د(النجم) فرهنګي جریده چې دخدای بخښلي (سیعد افغاني) لخوا نیم قرن وړاندي په کال ۱۳۳۷ هجري شمسي کښې په دغه مدرسه کښې په خپل نشراتو پیل وکړ.

***

له هډې آخونزاده صاحب سره
دتحفة العاشقین او مکتوبات ارتباط

لیکنه : محمد نبي تدبیر

۱- ملا نجم الدین آخونزاده یا د هډې ملا صاحب یو داسې ګڼ اړخیزه شخصیت ؤ چې علمي او عملي کمالونه دواړه پکې را غونډ شوي وو. ده دیو عالم په توګه بشپړې دیني زده کړې وې ، دیو سالک او عارف په توګه یې دنفس دتزکیې او تصفیې له پاره ځیلې ایستلې او لوړې ګاللې وې، دیوه مجاهد په توګه یې په ټول افغانستان کې د عارفانو او عالمانو یو داسې روڼ لښکر ایجاد کړای، چې انګریزي ښکیلاک ته یې د ډیورنډ د کرښی دواړه غاړې د اور په سره تبی بدلې کړې وې، له بلې خوا یې دعلم او سلوک د تعمیم له پاره په خپله هم تألیفات کول او خپل مریدان او شاګردان یې هم هڅول چې تألیفات وکړی، آثار ولیکی او ګڼور آثار خطاطي کړئ، تکثیر یې کړئ او یو بل ته سوغات کړئ .

مونږ په دې لیکنه کې په دوو هغو آثارو تکیه کوو چې یو د ده مرید په پښتو نظم لیکلي او بل دري نثر دی چې ده پخپله له یوې نسخې نه را نقل کړي او تکثیر کړي یې دي، دا دواړه کتابونه نوي تر لاسه شوي او د دې سمینار په ویاړ یې د تاسو درنو پوهانو په مخه کې ږدم.

لومړی کتاب تحفة العاشقین نومیږي چې دده یوه مخلص مرید ملا عبد الوهاب نظم کړی دی. ملا عبد الو هاب د سید احمد زوی او د کابل د پغمان د زرشاخ دکلي او سیدونکي، دا کتاب دسلوک او عر فان دمقامونو او د حقیقي مینې د رمزونو او رازونو په باب لیکل شوی. لمړی ټوک یې سل مخونه او دوهم ټوک یې ۱۴۶ مخونه لري، چې دواړه په یوه ټوک کې کنډل شوي دي او دبیتونو شمیر یې درې زره شپږ سوه بیتونو ته رسیږي.

ملا عبد الوهاب په خپل کتاب کې تر حمد او نعمت وروسته دسلوک ، دخپل پیر او دخپل کتاب د محتویات په باب لیکي :

راشه پوه شه ای طالبه که مطلوب یې
په رښتیا که ته محب دخپل محبوب یې
دسلوک لاره ده هر ګوره ډیره ګرانه
ولې خدای دې بر طالب کاندي آسانه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر طالب چې په ريښتيا طلب ديار که
په ملوينو [1] کې به تل صفت ديار که
ذکر او فکر يې هميش وي له محبوبه
يو ساعت کې خالي نه وي له مطلوبه
په هردم ، په هر قدم ، په هر ساعت
دسلوک په لار ه يون که په فکرت
ولی بويه چې کامل پيروي فرزنده
راه بلدوي کامل پير په زړه خورسنده
مقامات ورته معلوم و زما دله
په سلوګ کی به غلط نه شي هيڅکله
او که نه چې دغه پير نه وي ماذونه
داپير نه دی خبر شه په دا مضمونه
که خواجه ، صاحب زاده او يا مولاوي
که سيد، آخونزاده کاريې په غلاوي
دوی له شرعی مخالف کاندي کارونه
په فريب سره يې رد کړه عالمونه
کل عالم وته معلوم دی له کتابه
دابيان دور او دراز دی ای احبابه
ما عبد الوهاب منګول دی لګولې
دهډې پاک اسم يې مسمې په نجم الدين دی
کامل پير دی د هر چا په دا يقين دی

په کتاب کې دسلوک مقامونه، ذميمه افعال، حميده افعال، الله ته قُربَت، دمريد شرطونه، دانساني نفس ډولونه، د روح او دقلب حقيقت، دقلب رڼا او تياره، دپير د تلقين لومړی مقام، کامل پير، غوٍ او قطب، د توحيد علم ، ناقص پير او ناقص مريد، صادق مريد، صدق او اخلاص، دکامل پير ارشد او نور .

خو په ټول کتاب کې دبحثونو په ترڅ کې دخپل پير دهډې ملاصاحب نوم اخلي چې څو نمونې يې دادي :

رارسيږه دهډې پيره کامله
نن مې فکر نه چليږي يم بيدله
نن مې فکر نه جليږي يم په غم کې
تل بهږيږم دواړه سترګې مې په غم کې
تل ژړيږم دواړه سترګی مې په نم کې
بل ځای وايي:
دهډې غوث مدت کړه دا زمان
چې له شره د شيطان شم په امان
همدراز وايي :

---

[1]) شپه او ورځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاس مې نیسه د هدې پیره کامله
ثنا خوان شم دخپل خدای لکه بلبه
یا :
لاس مې نیسه دهډې کامله پیره
دګناهو بار مې درونډ دی یم دلګیره
یا :
لویه خدایه دهډې صاحب مغفور کړی
په خپل در کې یې قبول او هم مقبول کړی

کتاب دموضوع له اړخه په تحقیقي بڼه لیکل شوی او د سلوک او عرفان ګڼ کتابونه یې ورته کتلي دي او داښيي چې لیکوال یې ښه مطالعه لري ، دی دخپل کتاب اخځونه پر خپل – خپل ځای ښيي اوپه سر کې لیکلي :

خدایه ته مې داتصنیف کړی منوره
چې بیان دمحبت وي سراسره
کل بیان مې محبت دپاک مولا که
په تحفة العاشقین مې مسمی که
هر سړی چې محبت کاندي له خدایه
دې کتاب ته دې نظر کاندي نیکریه
هر مقصد به حاصل شي که خدای کاندې
که په صدق دی عاشقوي په خدای باندې
داکتاب بیان دعشق حقیقي دی
دمجاز عاشقي کل واړه فاني دی

دده په کتاب کې د ده د کتاب مهم اخځونه داسې راغلي:

« ما ورید » دتفاسیرو یو راوی دی
چې دعلم مرتبه کې دیر عالي دی
روایت دی د اله ده نه زما روره
چی ورید رګ متصل په زړه دی ګوره
او په « بحر الحقایق » کې دا رنګ دینه
حقیقت د قُربت دا رنګ دی مینه
په کتاب « کشف الاسرار » کې روایت دی
چې راوی روایت کړی له آیت دی
په « عوارف المعارف » کتاب کې یاره
له معاذه روایت دی بر خورداره
پاک الله داسې ویلي په« قرآن » کې
صداقت په باب دی ذکر په « قرآن » کې

همداسې نور کتابونه دکتاب په لومړی برخه کې دسلوک، طریقت او عرفان فکري او ایډیا لوژیکه برخه ده او په دوهم ټوک کې یې د عارفانو ، سالکانو او عاشقانو کیسې نظم کړي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکتاب مثنوی د وولس سیلابي ده، شعر یې ځای پر ځای خامی لري، ډېر داسې بیتونه لري چې قافیې ته پکې پاملرنه نه ده شوي لکه:

داکتاب مې مختصر که که پوهیږی
هزار پند دی په هر بیت کې که پوهیږي
په دا رنګ به شیطان وایي هر انسان ته
بعث نشته وکړه سمیع دکلام ته

همدا راز پر مثنوي سر بیره څو غزلې هم ویلي خو ډیرې کمزورې او نیم بندې دي لکه:

هر عاشق چې خود نمای دی عاشق نه دی
چې په عشق کې وي خود رایه عاشق نه دی

په هر حال دتحفة العاشقین کتاب له یو خوا دپښتو ژبې یو نوی تر لاسه شوی کتاب دی او بلی خوا دنجم الدین اخوند زاده یا په بل عبارت دهډې د پیر دیوه مرید تألیف دی چې د پیر او دده د مریدانو د تألیف او تصنیف او دخپلې طریقي او سلوک له خپرولو سره دمینې څرګندویې او ښکارندویې کوي .

دغه تحفة العاشقین دښاغلي استاد حبیب الله رفیع په ځاني کتابتون کی دی چې د لورینې څخه یې په ځانګړې توګه مننه کوم.

۲- مکتوبات :

یوه اونۍ وړاندې پیښور ته دپښتو عالمي، ادبي کنوینش ته تللی وم، دپیښور اسلامیه کالج د کتابتون مرستیال حاجي سراج الدین صیب چې د ډېرې مودې ملګری مې و ، لیدوته یې ورغلم، پوره درې کاله مې نه ولیدلی. د اسلامیه کالج په دغه کتابتون کې یو افغان عالم مولانا منیب صیب هم تر سترګي مه شي وروسته کله چې پوه شو چې زه د افغانستان نه ورغلې وم بې له کومې مقدمې را ته دهغه کتاب په اړه چې د ده په لاس کې و وویل :

دا دنجم الدین اخونزاده صیب په خپل لاس لیکل شوي قلمي نسخه ده. خدای شته چې ددې خبرې په اوریدو له یوې خوا خوشاله شوم ما ویل څه خو د ځیړنغونډې دلیکنې له پاره یوبل مأخذ هم پیدا شو خو له بلی خوا مې زړه درزیدو، ما ویل چی مولانا صیب به د مقالې د مأخذ له پاره کتاب را باندې ولوروي او کنه خو زړه مې غټ کړ او ورته مې وویل:

په همدې ورځو کې په ننګرهار کې د افغانستان داطلاعاتو او کلتور او ګرځندوی وزارت له خوا د نجم الدین آخونزاده (رح) په اړه ځیړنغونډه ده او دا قلمي نسخه زما د موضوع سره ډیر تړاو لري، که خوښه دې وي زه به ستا ددې کتاب نه یوه کاپي واخلم ، حاجي صیب سراج الدین هم یو څه سپارښتنه پرې وکړه، د مولانا صیب منیب دې کور ودان وي د کتاب کاپي را کړه . چی اوس مې په لاس کې ده.

نو پدې هکله د حاجي صیب سراج الدین او مولانا منیب صیب نه په مننه اوس راځو همدې کتاب ته چې په یوبل ډول له نجم الدین اخونزاده (رح) سره تړاو لري:

(c) ketabton.com: The Digital Library

داد هغه وخت دیوه لوی عالم ملا عبد الرحمان « خان ملا » چې د ملا سعید خان ملا خان زوی دی د دیني او عر فاني دري او عربي لیکونو ټولګه ده چې نجم الدین آخونزاده په خپل خط رانقل کړې او خوندي کړې چې د علم او سلوک د تعمیم په لاره کې دده هڅې او ور سره دده د لاس خط رارسوي .

په کتاب کې پنځه پنځوس مکتوبونه خوندي دي چې بیلا بیلو کسانو ته لیږل شوي او بیلا بیل علمي ، دیني ، عرفاني او سیاسي مطالب لري، لومړی لیک د مولانا عبد الغفور سوات صاحب په نامه دی چې د ملا نجم الدین پیر دی او دلیکونو لیکونکی هم زیات عقیدت او ارادت ورته لري چې د حجت قویه په نامه خپل یو اثر ورته لیږي.

یو بل لیک یې دبیت الله شریف د نبوي جومات خطیب په نامه دی، چې د صاحبزاده عبدالحی سپارښت یې چې حج ته تللی، ورته کړی دی. یو بل لیک یې د امیر دوست محمد خان په نامه دی چې توصیه یې ورته کړې چې رعیت ته په برابر نظر وګوري او قوي پر کمزوري لوړ ونه ګڼي. یو بل لیک هم د امیر دوست محمد خان په نامه دی چې ده ته یې دروغتیا دوعا پکې کړې ده. یو بل لیک د سرادر زکریا خان په نامه دی چې د حال پو ښتنه یې پکې کړې ده، یوبل لیک دسید عظیم شاه کند هاري په نامه دی چې د عرفان او سلوک لار ورته روښانوي.

ددې رسالې یو بل لیک د مؤلف د زوی ملا سعد الدین په نامه دی چې د تقوی او دینداری لارښوونه ورته کوي . دکتاب دوه دېرشم لیک د ملا میر حسین بازارکی په څواب کې دی.

د کتاب څلور دیرشم لیک د وزیر اعظم په نامه دی چې نوم یې نشته خو کیدای شي چې دا به د امیر شیر علي خان د صدراعظم سید نور محمدشاه په نا مه وي چې د ده خدمتونه یې ستایلي ، خپل ملاتړ یې ورسره اعلان کړی او د پر مختک دوعاګانې ورته کړی دي. پنځه دیرشم لیک بیا هم د امیر دوست محمد خان په نامه دی چې د پاچاهی مبارکي یې ور کړې او دخلکو د خدمت او د دین دساتنی بلنه یې ور کړې ده .

اووه دیرشم لیک د ملا مشک عالم آخونزاده په نامه دی چی د ده دینی جهد یې ستایلی دی. د کتاب اته دیرشم لیک د ملا محمد علم آخوند کند هاري کاکړي په نامه دی چی د صو فیانو د اقوالو د اختلاف په اړه یې ورته کښلی دی. نه دیرشم لیک یې بیا هم دخپل زوی ملا سعد الدین په نامه دی چې دوعایې ورته کړې او انساني کمالاتو ته یې را بللی دی.

څلویښتم لیک یې دسوات صاحب په مړینه یوه تعزیت نامه ده او د هغوی دلوړ شخصیت ستاینه یې پکې کړې ده.

دوه څلویښتم لیک د شیخ میا تبرک الله دلیک په څواب کې دی چې له دوی نه یې د دوی د « رد وهابیه » په نامه کتاب چې د امیر شیر علی خان په وخت کې چاپ شوی و، غوښتي چې ده ورلیږلی دی.

دري څلوېښتم لیک د صوفي عبد الرسول درانی اسحاقزي په نامه دي او د بیوزلانو مرستي او لاسنیوی ته یې رابولي. پنځه څلویښتم مکتوب د میا عمر جان د لیک په څواب کې دی. په شپږ څلویښتم مکتوب کی یې سردار محمد حسن خان او سردار

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیر یندل خان ته د دوی دپلر د مړینی تسلي ورکړی او دوعایې ورته کړي ده ، اوڅلویښتم لیک دسوات صاحب دزوی په نامه دی چې د حالاتو په بدلون یې تشویش ښودلی او لارښوونه یې ورته کړې چې د پلار لاره ونیسي او پر مخ ولاړ شي .
اته څلو یښتم لیک د حاجي ملا محمد اکبر په نامه دی چې د ظاهري او باطني

یاددونه :
دغه مقاله په کال (۱۳۸۳ لمریز) کې د اروانښاد نجم الدین آخونزاده څېړنغونده کې لوستل شوې.

ملا نجم الدین آخونزاده
د« سعید افغانی » په لیکونو کې

ګـرانـو لوستونکو :
خدایبخښلی دکتور مولوی محمد سعید « سعید افغانی » دخپل کتاب کې چی « زما ژوند» تر عنوان لاندې لیکلی وه او په کال (۱۳۶۵) هجری کې خپور شوای، دمصلح او مجاهد ملا نجم الدین آخونزاده صاحب په هکله داسې لیکي:
زه دخپل پلار (۱) سره څو واری « هډی » ته د مرحوم ملا نجم الدین آخونزاده صاحب زیارت ته تــلی یم او اکثر به زما پلار د روژې د مبارکی میاشتې په اولو ورځوکښې د قرآن کریم خـتـم د نجم الدین آخند زاده په جامع جومات کی د زیارت تر څنګه کوه او هلته به د روژی د میاشتو په تراویحو کښې درې شپو کې ټول قرآن کریم ختم او لوستل کیده.
دی ختم ته دمشرقی، ننګرهار حتی د سرحداتو ډېـر خلک را ټولیدل. هلته په هغو شپو کی تود لنګر د هغه ځای د شیخانو د اسلام پور د پاچایانو په مشری چلیده. په دی لنګر کې زرهاؤ خلکو ته ډوډی ورکوله کیدله، ډیر مالونه حلا لیدل او زیاتی وریجی او ډوډی پخیدلې.
دی لنګر ته د روژې په اولو شپو کې زیات خیراتونه او مرستی رسیدلی. مرحوم نجم الدین آخونزاده صاحب د وخت پوه عالم او سالک ؤ. دی د صوات مرحوم ملا غفور آخونزاده مرید ؤ. دی د قادری په طریقی کې پـیر او مرشد ګرځیدلی او په زرهاؤ مریدان او په سلها ؤ مأذونان ئي در لودل. د نجم الدین آخند زاده صاحب مأذونان په ټول افغانستان کې د پوره شهرت خاوندان ؤ.
نجم الدین آخونزاده صاحب لوی مجاهد ؤ او د انګلیسانو په مقابل کې ئی د امیر عبد الرحمن په وخت کې زیاتی مشهورې غزاګانې کړې دي.
دی د امیر عبد الرحمن په عصر کې دمهمندو د قام په « جروبی » علاقې کې اوسیده او بې د امیر د اجازې څخه د انګلیسانو په مقابل کې ئې جهاد کولو تر داسې اندازې دده جهاد قوت موندلی ؤ چی انګلیسانو امیر عبد الرحمن خان ته یو لیک واستوه چې په هغه کې دری لاندی مطالب درج ؤ.
۱- ملا نجم الدین د سرحد څخه لرې کړه ځکه دی زمونږ په مقابل کې د جهاد پارونه کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲- ځرخي سپه سالار چې په کنړ کې دی هغه د مجاهدینو سره مرسته کوي نو هغه له دې ځای څخه وغواړه او بل چیرې ئې واستوه .

۳- دافغانستان او دسرحد دخلکو سره تک او راتګ بند کړه.

امیر عبد الرحمن خان د انګلیسانو په ځواب کې داسی ولیکل:

۱- نجم الدین آخونزاده صاحب زما په واک نه دی. هغه د مهمندو په آزاده سـیمه کې او سیري او په خپل سر د تاسو په مقابل جګړی تنظیموي. زه په خپله هم د هغه د زیات شهرت او اعتبار څخه ډاریږم. دی دلته په افغانستان کې زیات مریدان او مخلصان لري او خلک په ده باندی د ولایت دومره قوی عقیده لري چې که دوی چیرې پس له محمد صلی الله علیه وسلم په چا باندی د رسالت عقیده منله نو به په دې باندې به ئې دپیغمبری ایمان راوړی وي نو ښه داده چې د افغانستان څخه بیرون وی.

۲- زه حاضریم چې ځرخي سپه سالار دستاسې دلیکنې په اساس دکنړونو څخه بدل کړم خو په دې شرط که چیری هلته د تاسو په ضد وضعه زیاته ورانه شوله مسؤلیت به ئې زما په ذمه نه وي ځکه چې زما به فکر د ځرخی سپه سالار وجود هلته چې پوه او مدبر شخصیت دی دستاسو په ګټه دی.

۳- لطفاً موضوعات لږ دقیق وڅیړي هغه داچې دافغانستان او سرحدي خلکو تر مینځ پولې ارتې او دوی تر مینځه د وروری روابط نه شکیدونکی علایق دي چې هیچا ته دا امکان نه میلاویږی چی ددوی تر مېنځه تګ او راتګ بند کړی. او که څوک دی کار ته اقدام وکړی ؤ به ئی نشی کړی - ځکه ورور د ورور څخه جداکول او خپل او دخپلوان څخه بندول آسان کار نه دی او هغه هم بیا په داسی ارته سیمه اوبیدیا کې.

وائي: د امیر عبدالرحمن خان په یاداشتونو کې راغلي دي چې ده په پټه د مرحوم نجم الدین آخندزاده صاحب سره رابطه درلوده او په مخفي ډول ئې خلک د انګلیسانو په مقابل کې پارول خو په ظاهر کې د انګلیسانو سره د عدم تعرض متعهد ؤ.

(۱) مولوی عبد المجید د مولانا سید امیر زوی په قوم صافی د لغمان د ولایت دعمرزیو په قریی کې د خیر آباد د کلي او سیدونکی دی.

دی دخپل دوخت لوی مجاهد ؤ او د افغانستان د استقلال او آزادی په جهاد کې یې پوره مؤثره برخه درلوده او دخپلو قومی ځوانانو، مشرانو، شاګردانو او پیروانو سره د انګلیسانو په مقابل کی دډکی، تورخم، او ناقی په سیمو کی جنګیدلی دی.

***

(c) ketabton.com: The Digital Library

د «النجم» د قلمي جريدې د ادبي فعاليتونو يوه بيلګه

درنو لوستونكو!

د هډې نجم المدارس د ننګرهار ولايت په جنوب کې د نجم الدين آخـونزاده د زيارت تر څنګ موقعت لري. دا مدرسه د وخت دوو مشهورو مدرسو څخه وه چې ډيرديني علماء ترې فارغ شوي دي او د نجم الدين آخونزاده چې په هډه مشهور وه په نوم ياده شوې ده.

په کال (۱۳۲۸ هجری ش) کی مولانا محمد سعيد «سعيد افغاني » فعال، مخکښ ، اجتماعی شخصيت او دينی عالم، ددی دارالعلوم يانجم المدارس په مدرسه کې لمړی د استاد او بيا د مدير په توګه وګمارل شو.

سعيد افغاني ددې مدرسې د مديريت تر څنګ پـه علمي، ديني، سياسي او فرهنګي برخو کې د خلکو د اذهانو د روښانولو په مقصد او موخه ډيرې هلې ځلې کړي دي چې د«النجم »دقلمي اونيزه ديوالي پاڼه يا جريده دهغه وخت د امکاناتو او محدوديتونه سره سره د يادولو وړ ده.

ددې جريدې چلونکی مولانا محمد سعيد«سعيد افغاني» د نجم المدارس مدير او مرستيال يې په هغه وخت کې د دولسم ټولګې ممتاز او با استعداده شاګرد چې دښکلي املا، انشاء او حسن خط خاوند وه ښاغلی حضرت خـان و چې د جريدې د تخنيکــي جـوړښت تر څنګ د مضامينو د انتخاب او ليکلولو کار يې د مـولانا سعيد افغاني تـر مديريت او رهنمايي لاندې پر مخ بيوه.

دا جريده دډيزاين او محتوا له نقطه نظره ډيره پـه زړه پورې وه او د شاګردانو، استادانو او نورو مينه والو د پوره پاملرنې او تو جه وړ ګرځيدلې وه.

غواړم دبيلګې په توګه دښاغلي صديق الله د« مبارک شه» تر سر ليک يوښکلی شعرچې د« النجم»

د جريدې په څلورمه ګنه کې په ۱۳۳۷ هـ ش کال د عقرب په ۲۱ نيټه چې د دغه جريدې يا اونيزې فرهنګي لاسته راوړنو په اړه يې ليکلی او نشر ته سپارل شوی وه ستاسو پام راوګرزوم•

مبارک شه

دغــه عــزم او دا کــار شــه مبارک
د« النجم » دا اخبـار شــه مبــارک
چې غفلت ځينې راويښ قام او ټبرکا
دا خـــدمت او داکــردار شه مبارک

چې غرض يې داسلام لاره ښودل وي
يــو قــدم پدغــه لار شه مبارک
د افکارو د روزنې درس به راکړي
هر يو درس يې په بار بار شه مبارک

(c) ketabton.com: The Digital Library

پــرګنو ته بــه د علم رڼــا ورکړي
دا رڼــا او دا انــوار شه مبــارک
د ادب او اجتماع لار کــې قدم دی
دا اقــدام او دا رفتار شه مبادک
سعادت چې دخپل قام اوطن غواړي
د« سعید » دغــه افکار شه مبارک
د« صدیق » دعاقبوله کړې ای خدایه
دغه سوال ستا په دربار شه مبارک
چهارشنبه د ۱۳۳۷ هـ ش کال دلړم ۲۱ نیټه
دهډې نجم المدارس

یادداشت:
د یادولو وړ بولم چې هغه وخت چې د النجم جریده نشریدله تر اوسه د پښتو املاء او انشاء بعضی د لیکلو ډول او جزیي قواعد بدل شوي خو ما د امانت داري لپاره د هغه وخت ټول مطالب په هماغه رسم الخط ثابت پريښي.

د کتاب ځانګړتیاوې: مولانا نجم الدین آخند زاده د « النجم » په هنداره کښې

لیکنه اوټولونه: امین الدین « سعیدي - سعید افغاني »
دافغان اسـتراتیژیکو څېړنیزمرکز او د حق دلارې کلتوري ټولنې مسؤل مدير–جرمني

پته :
saidafghani@hotmail.com برېښنا لیک:

(c) ketabton.com: The Digital Library

انځوریز برخه

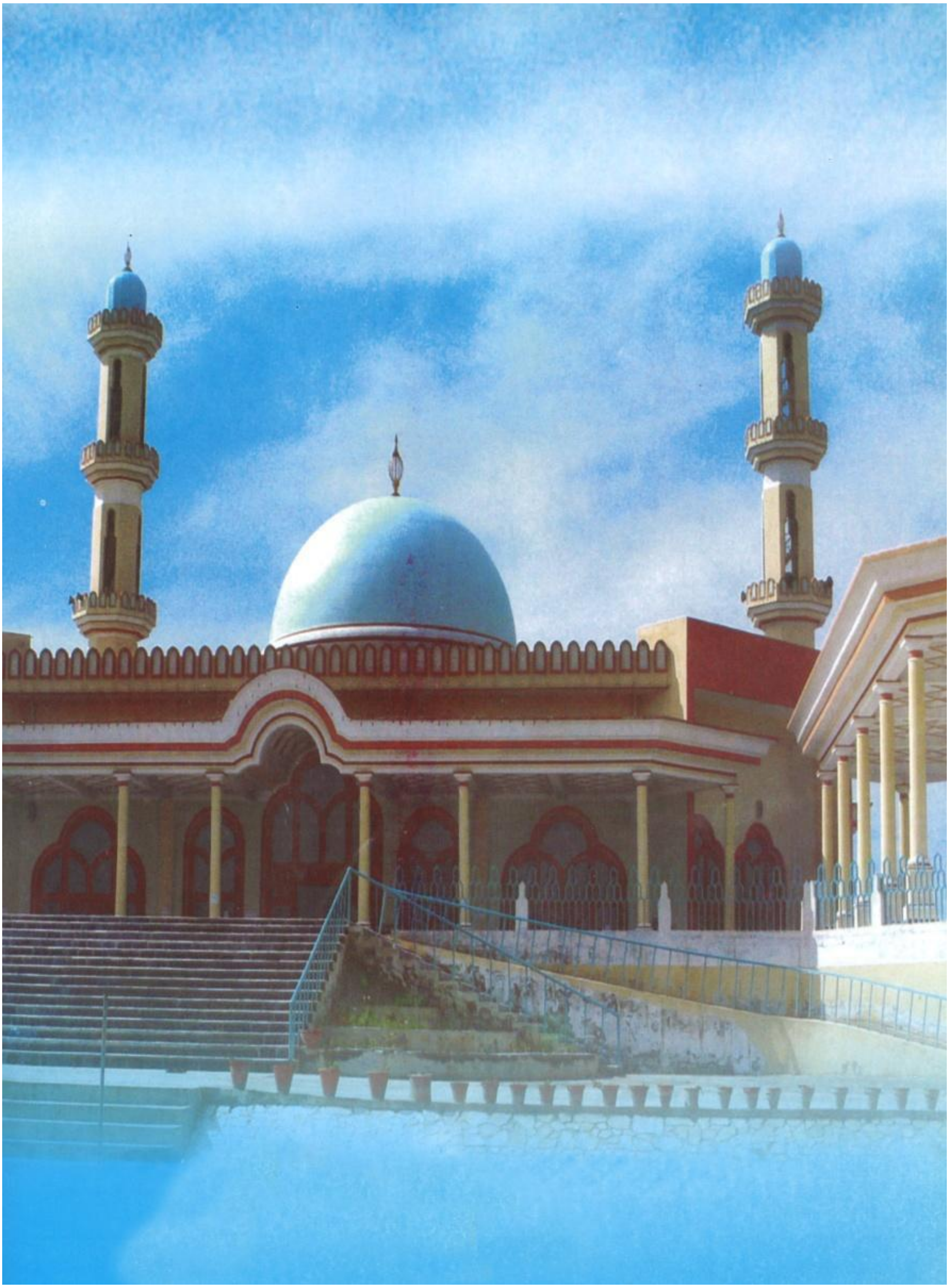

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

چلوونکی «سعید افغانی» دنجم المدارس مدیر
مرستیال «حضرت خان» دددولسم ټولګی شاګرد
اداره یې هډه کښی
پته «ننګرهار نجم المدارس

اوه ورځنۍ پاڼه
بې درخصتی دورځو هره
چارشنبه نشریږی

د اخبار د مدرسی جریانات بینی او
اجتماعی، دینی، تربیوی خبر ورکوی
«مسلمان»
پوره مسلمان هغه دی چه د ژبې او دلاس
د ضرر نه ئې مسلمان ساتلی وی «حدیث»

ګڼه (۱) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د میزان (۳۰) (۱) کال

«مرام» «سعید افغانی»

د الله په نوم شروع ده چه رحمن او رحیم دی. د کامل صفت وړ الله پاک دی چه د ټول مخلوق مربی د جزاء او دحساب د ورځې مالک دی نو ځکه او یو چه یواځې تا له عبادت کوو او تنها تا نه معاونت غواړو تهمونږ ته سمه لیاره وښیه د هغو خلکو لیار چه پېرزو ینه دی پرې کړی نه د هغو لیار چه ستا د غضب لاندې راغلی او نه د هغو کسانو لیار چه بې لاری روان دی آمین

وصلی الله علی محمد وآله وصحبه وسلم اما بعد

د خلکو خدمت تربیه او یوه ټول دی که خلک پوه شی هرڅه کیږی د پوهو او هم مسئولیت دردی چه په ژبه او قلم سره د خلکو د یوه کولو خدمت په پوره پاک نیت ترسره کړی. د نجم المدارس مدرسه چه د مرحوم نجم والدین اخندزاده روحانی ستر مجاهد ترڅنګه ده مرحوم غازی اعلیحضرت محمد نادرشاه شهید جوړه کړی. د غه مدرسه دده د صالح ځوی اعلیحضرت المتوکل علی الله محمد ظاهرشاه په روښانه دوره کښی د غه رشد ته رسیدلی چه د ژبې او د قلم په ذریعه د خلکو خیر او فلاح د پاره خپله تبلیغی وظیفه سرته ورسوی. هر د وطن په منابرو او مجالسو په اخبارونو او مجلو علی الخصوص د ننګرهار په ورځ پاڼه کښی د مدرسی د منسوبینو تبلیغی خدمت هغه دی چه لیدل کیږی په همدغه اساس اوس د «النجم» د اخبار اراده سره د ټولو مشکلاتو مینځ ته راغله د اخبار به یواځې د مدرسی په ګډ ارشاتو اجتماعی، او دینی، تربیوی، مسائلو متعلق خبر ورکوی اوس به سم دستی په اوه ورځو کښی یوځل د چارشنبې په ورځ بې د رخصتی ورځو قلمی څو نسخې د مدرسی د پاره نشریږی امید دی چه آینده به د وسائلو د تکیل په صورت د عامو خلکو د استفا دی نه هم صرفه او د دغه ... شی مونږ به د غه کار کښی د امید وار دی هغه چا سره لرو څو مره چه مونږ نه دکار او خدمت اراده او وړ وړ لری هم د ضرورت په اندازه شته دی

«خبرونه»

په نجم المدارس کښی د مدرسی د علماؤ له خوا د پاکستان د حکومت او ضاعو باندی چه په هغه ملک کښی ئې نظامی حکومت روان کړی د وزیرانو او مشرانو بندیانو او د خلکو په اختناقو لو بخت دی تاسف او د خورشینی اظهار وشو. د او ضعیت ئې د دنیا د امنیت د پاره د اسلامی .. او موجب د پاکستان د مسلمانو خلکو د پاره ئې د کوم بل ځای په تحریک حادثه وبلله.

«سره میاشت»

مونږ خلکو ته د سری میاشتی د مؤسسی تقویه د اسلامی لیاره ښوونی په مطابق معرفی کوو امید لرو چه د نجم ز بلو د پاره به دغه مؤسسه د معاونت لاس ورکړی

«دمعلم دورځې په متعلق»

په نجم المدارس کښی ذیوهنی د وزارت د غه اقدام ته ښه هر کلی وشو وویل شول چه د معلم د اهمیت او قدر دانۍ په وجه به د افغانستان د آینده نسل تربیه نوره هم قوی شی.

«نوی پروګرام»

سږ کال په نجم المدارس کښی نوی درسی پروګرام عملی شو د دغه پروګرام په مطابق شرعی علوم ویل کیږی او حیاتی مضامین

(c) ketabton.com: The Digital Library

« هیله » بناغلی « حضرتخان »

زه ددی اخبار په متعلق دقا درتوا ناذرت نه هیله لرم چه دخلکو او دجامعی د فایدی او درڼی سعادت له پاره ئی وسیله وګرځوی.

مونږ دمدرسی منسو بینو د پاره څومره چه دی پاڼی سره په زړونو کښی علاقه او محبت او دلچسپی لرو هغومره دخدمت توفیق هم غواړو.

دلوستونکو شوق او ذوق دی د دوی د استفادی موجب د نورو د پاره دی د ښو لیاریښونی اساس شی.

« ژبه او لاس » « سعید افغانی »

ژبه او لاس د ژوند په اړخونو کښی دیره پام لرنی دي په دژبي او لاس حرکت باید اداره شی دکار او خبرو ښه او بد ترخه او خواږه اکثر په ژبی او لاس اجراء کیږی.

« پښتون قام » « پاچاخان »

پښتون قام ښه قام دی یا دا چه زما قام دی ځکه ما تر ښه ښکاری دد نیا د نو مقابله دیره ښه کولی شی هر راز سختیو ته ودریږی لتو پک، ماشین او غیر هر مصیبت تو تکلیږی خو یره پیسو ته نه شی ښیلیدی.

« تقدیر » مولوی عبدالمجید « حمیدی » مدرس

تقدیر تول مصیبت زده او غمجنو خلکو ته تسلی ورکوی پریشانی کانی خفګانو نه له مینځه باسی. تقدیر خلک دمایوسی نه خلاصوی د اطمینان او امید واری ساحی ته ئی راباسی که سړی د ډیر ثروت او غناً خاوند شی د تقدیر په تصور دکبر او غرور نه په ځنګیږی او که بیا د ډیرو تکلیفونو او مشقتو نو سره مخامخ شی بی صبری جزعه او فزعه نه کوی او د تقدیر په خیال ځانته تسلی ورکوی. آدم علیه السلام باندی موسی علیه السلام تنقید و نیو چه ته هغه آدم ئی چه دستا په ګناه سره ستا لوله اولاد له جنته داووته آدم علیه السلام د هغه په ځواب کښی وویل چه ایا تورات زما د پیدا ایښت نه څو کاله دمخه پیدا او ۴ هغه ورته وفرمائیل چه څلویښت کاله بیا ئی وویل چه تورات کښی دا سی نه دی لیکل شوی چه آدم به دا سی کار کوی ؟ موسی علیه السلام وفرمائیل هو آدم علیه السلام وویل نو دا زما کار د تقدیر حکمت ؤ موسی علیه السلام چپ او آدم علیه السلام غالب شو.

« د تقدیر ګناه نه ده » « سعید افغانی »

تقدیر د قدرت کار دی زمونږ وظیفه کار او عمل دی قدرت مونږ ته اختیار راکړی عقل او فکر او اعضا او وسائل هم شته نو که مونږ ښه کار او عمل نه کوو دا نو د تقدیر ګناه نه ده

« کار او کسب د اسلام په نګاه » مولوی احمدګل « مدرس »

« د نبوی حدیث نه »

دحلال کسب طلب فرض دی ښه پاک شی چه تا سو خوری هغه شی دی چه ستا سو د کار او عمل محصول وی که دحضرت مصطفی « ص » ژوند ته ځیر شو او دسیرو او احادیثو کتا بونه مطالعه کړو دده علاقه مندی د کار او کسب سره پوره ورته کیږی دمحمد (ص) او صحابو تجارتونه دسار ۴ مخ په پاڼو کښی ثبت دی د مصطفی (ص) دلوړو عادا تو او خصوصیاتو نه دا ؤ چه اکثر به ئی خپل کارونه په خپله کول په کور کښی هم ځینی دکور کارونه په خپله انجامول. هر قسم روا کار چه ورته مخ کیدہ بی دکوم عیب او عار نه ئی ترسره کوه. ده دضرورت په وخت کښی دمسافر د نود کور دکارونه هم انجامول. هغه چه مشاغل ئی کم وی کولی شی چه د نورو کارونه وکړی مګر حضرت سید الابرار په دا سی حال کښی چه په ډیرو مهمو مشاغلو مصروف ؤ دده نه دا سی وضعیت دکار او د خلکو سره دکمال علاقه مندی ښه بیل کیږی.

« توکل » مولوی عبدالشافی « مدرس »

چه په کار او عمل اقدام وشی بیا د نتیجی او ثمری توکل په خدای دا توکل دی نه دا چه څه نه کړو شوق نا سست یو او وایو توکل په خدای. توکل دکار او فعالیت نه وروسته ځیز دی که د تدبیر او مشوری نه کار واخستل شی او سړی بیا بیا هم مایوسه نه شی کار کیږی او که فرضاً ناکام شی مسئولیت ئی ساقطیږی خدای پاک د مشوری نه وروسته دکار دعزم په صورت د توکل علی الله امر کړی.

« اعلان »

که څوک په شرعی مسا ئلو کښی د مدرسی نه پوښتنه وکړی که د دفتی او د جرګی په مقصد نه وی مدرسه به د نجم المدارس د علماؤ په ذریعه سم د ځیلو مقرراتو سره ځواب وورئی.

« دی اخبار د پاره »

دی اخبار ته باید ډیر مختلف مګر زیات مفید او متین مضامین تهیه شی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

چلوونکی «سعید افغانی» دنجم المدارس مدیر
مرستیال «حضرت خان» دد دویم ټولګی شاګرد
اداره په هډه کښی
پته: «ننګرهار نجم المدارس»

اوه ورځنۍ پاڼه
بې دڅخصی دوه څوڅوه
چارشنبه نشریږی

د اخبار د مدرسی جریانات نیسی او
اجتماعی، دینی، تربیوی، خبرونی کوی
«مونږ» «سعید افغانی»
مونږ پښتانه مسلمانان یو اصیل پښتون
او مسلمانان او ومو د چل ګام دخپل او بیجوړ لحاظ ساتو

ګڼه (۲) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال دعقرب (۷) (۱) کال

«سبز تعلیمی کال» (د مدرسی په انجمن کښی اوریدل شوی) «سعید افغانی»

که خدای کول سبز کال د مدرسی دخدمت دپاره زما خیال دادی ۱ که د مدرسی تعمیر دلیلیونه ترد رسونولوری تول شنظم وترول شی ۲ که دکتابخانی نه داستفادی دپاره او د اخبارو او جرائدو نه په همدغه کتابخانه کښی کوم تنظیم جوړ دمازدیګر نه خوانه د تفریح په ډول مطالعه په همدغه کتابخانه کښی وشی بدلابه نوی اوکه په همدغه کتابخانه کښی راډیو هم د استفادی دپاره وی بنه ده ۳ که دیو مختصر قلمی اخبار په هفته کښی یوځل خولسخې ترتیب شی او ددی دپاره په هره میاشت کښی افتخاری مدیر او ددی اعضا تعیین شی بنه به وی ۴ که زمونږ په لاس کښی یوڅه پیسی راشی ترڅو دځینی اصلاحی او تنظیمی کارونو دپلیش رفت دپاره صرف شی که دانجمن تنظیم دمیلمنو دتګ او راتګ اودداسی نور ضروری مصارف چه په بودجه کښی ورسره مساعدت نه لروشه په سبز کال کښی مونږ سره داخیال هم دی که دیو کوم حرفت او صنعت کارچه د مدرسی سره مناسب وی آلات او اسباب پیدا او کار شروع شی ۹ مونږ غواړو چه په سبز کال کښی د مدرسی د طلابو دحوائجو دتکمیل دپاره چه له یوی خوانه ددوی د اضسلود شیانو نه ګټه په لاس راشی او له بلی خوانه ددوی مشکلات هم په نظر کښی ونیول شی دیودکان سرپښته ضروری ده د دکان به اوس په محل ودی پانګی سره دیو مجرب لوی کار په خیر شروع کړو ترڅو د آینده دپاره بنه انکشاف پیدا د مدرسی په ګټه تمام شی مقصد دا چه دادکان آینده د مدرسی د معلمینو او اداری خلکو د مالی بنیسی د تقویت دپاره اساس او د مدرسی د پلیشرفت دپاره ممد د طلبائو د مشکلاتو د حل دپاره به هم په کښی خیال وی ۷ دد ولسم ټولګی محصلین دی هم کال د مدرسی دعمومی اصلاحاتو دپاره غور کوی کو ښښ دد کړی چه د مدرسی د بنه والی دپاره د هغکښی کال نه زیات عمومی توجه پیدا لوی نهضت شروع په آخر د کال کښی دخپلو کارونو د اپور کلنی ټولنی ته وړاندی کړی د اکار داسی صورت لری چه اول تر اوله ددی ټولګی اعضایو تر بله اخوت، همدردی، حوصله سنبه ګذاره عملی کړی او بیا د مدرسی د اصولو تعمیل تقوی خپلو اوضاعو ته ښه تغییر، پاکی ثقافت، دد نیا د اوضاعو ته باخبر تیا، دو [illegible] [illegible]

«خبرونه»

«د مدرسی د اوضاعو په مناسبت»

۲۹-۷-۳۷ تاریخ څه په نجم المدارس کښی د مدرسی د اوضاع په حقله مجلس جوړ شو مجلس ملا سید غریب د قرآن کریم په لوستو افتتاح کړو په دغه مجلس کښی مولوی عبد الشافی مولوی عبد المجید مولوی محمد شریف د مدرسی مدرسینو او مولوی محمد ایاز د مدرسی منتظر، محمد اکبر ملا حضرت خان، ملا عبد الرزاق «د آسف» ملا محمد ابراهیم، ملا شمس الاسلام سید محی الدین «علوی صدیق الله ګلوکی» ملا شاه جهان د مدرسی شاګردانو ونیاوی او مضامین ولوستل او بنه مفید نکات ئی بیان کړل په آخر کښی «سعید افغانی» د مدرسی مدیر د استاذانو او شاګردانو د اوضاعو د رضائیت اظهار او وی ویل که څه هم زه د مدرسی په موجوده اوضاعو خوښ یم مګر خو مره چه زمونږ دپاره په کارده همغومره باید په دغه آساس قوی قدمونه پورته شی مجلس د وطن د آرامی او ترقی په دعا ختم شو.

«بخشش او تحسین»

په دی ډیرد عقرب د معلم د ورځی په مناسبت په جلال کوټ کښی یو لوی مجلس جوړ شوی څه په دغه ټولنه کښی د نجم المدارس مدرسیان او منسوبین هم حاضر څه د مجلس په آخر کښی ځینی د مکاتبو معلمینو ته او مولوی احمد ګل د مدرسی مدرس ته د یوی میاشتی معاش مکافات او مولوی محمد شریف او مولوی عبد المجید او مولوی عبد الشافی او مولوی شمس الرحمن د نجم المدارس مدرسینو ته د تحسین [illegible] شول.

«د داول مخ پاتې»

جنبش د اخبار د لوستلو او له دې سره علاقه او شوق زیات مضمون لیکل او د اسې لوز ضروري مسائل ښوولو ته فکر او توصیه وکړي که د دوهم توګي اعضا په وار سره دوه دوه ورځې د روسته د حاضري په وخت کښې یو خو مختصري جملې د اصلاح په چول لوز د شاګردانو ته په لاندې شان الطوس بیان کړي بلکه په دې د پاکۍ او نظافت د لوا فصوحت نیوي د نما سبو او ملي جاموس پښتنه ئي په صنوفو کښي یو څو بلي هغه اخلاق ګذاره ئي دد سود اهتمام د پاره غور ئي د لیلیو د تنظیم او ترتیب سره تنه او توصیه ئي دد دوي څو په ظرف کښي چه کوم نا وړه حرکات د متعلمینو له خوا حس شوي دي مجمل په کناني طرز سره یوه کول او توصیه ئي د حاضري د پاره مفوي وصایا وي ئي د ملا برسي د پېښ رفت د پاره د تولو شاګرد د الو د فعالیت په وسعت سره توجه ئي اخبار شوق ئي د موسم او جماعت، تقوي او پرهیزګاري اهتمام ئي د کار او عمل د پاره په خپل وخت کښي توجه ئي د مدرسې د تعمیر د آبادي د پاره د خپلو لاسو او د قوت نه هم کار اخیستل زما د دغه مطلب د سبز کال د پاره یقین لري چه پوازي زه په خپله ترسره کول نه شم که زمونږ د مدرسې د منسوبینو له خوا مساعدت وي اسیل دي چه ملا برسه به د دغه افکارو په تعمیل د عقبي اسید واري سره څه څه کړي د اهم بایله وو ایم چه زه د مدرسې د سطحي د لوړوالي او د اسلام د دین د خدمت د پاره لوز مسئولیتونه او وظایف هم لرم امید کوم چه د دغه مطالبوتي سره کوم د پاره زمونږ د دې وخت اخبار ضروري د ګنو شي باید.

«د وخت اهمیت» مولوی شمس الرحمن «د ملا برسه»

ښکاره او هویدا ده چه هر وخت ځانته او جلا قدر او اهمیت لري او هر کار د خپل مخصوص وخت پورې موقوف وي. په ځواني کښې تالاش شوق او ذوق حرکت او حرارت وي په زوړوالي کښي بیا یل دغه حال جدا افکار او سنجش وي. د روغتیا مرتبې او وخت نه د نا روغتیا مرتبه او وخت تشي رسیدلي د ما لداري او هستي وخت باید قلار وکړو د غې بیسو بې وځلو غمه وخوړو او داځکه چه د غه مرتبې ته دقت او توانی مرتبه تشي رسیدلي. مونږ چه ګورو د انسان عمر ددې لوبو لاتو او ښد لا لوسي اخته دي د انسان عمر او ژوند دوره د ټوپ نه تر ځواني بیل بیل مناسبات لري دا انسان د عمر چه لمحه یا ثانیه تیریږي هغو سره د انسان د خود عمر ملا کمیږي نو باید هر انسان خپل عزیز عمر لاوبالي ونه شمیري د بیلي بیلي زماني خپلی څخه استفاده وکړي لکه چه رسول «ص» یو صحابي ته فرمایلي دي غنیمت وګڼه پنځه څیزونه پنځو د مخه ځواني خپله پخوا د زوړوالي نه روغتیا خپله پخوا د نا روغتیا مرضيت او توانائي خپله پخوا د فقر او نا توانۍ نه فراغت خپل پخوا د مشغولتیا نه نه ژوند خپل پخوا د مرګ نه.

«وطن» «د آسف» د دوهم توګي زده کوونکی

حقیقت دا دی چه د وطن مینه د هر څه نه زیاته ده د امینه د اسې څیز دی چه لوی لوی ځلک حتی پیغمبران هم ترې ځان نه شي خلاصولی حضرت محمد صلی الله علیه وسلم کوم وخت چه د مکي شریفې څخه هجرت کولو لوز د ګک په وخت کښي ئي لر چه سوره څخه مکي معظمي ته د اسې خطاب وکړو چه که زه د ستا د اهل له لاسه لوي ویلی نو هیڅ کله به زه له تا څخه نه وائي جلا شوی. د وطن مینه او محبت د ایمان څخه یو جز شمیرلي شي لوز نیا پدې آساس مونږ باید د دیته پیره متوجه شو چه د خپل ګران هوا د په آبادي کښي زیار او زحمت وباسو که څوک غواړي چه د وطن د ترقۍ د پاره چوده پیاري او چاري وسنجوي باید د هر څه نه د وطن د خلکو سره ښه رویه وښیي که مونږ غواړو چه مملکت مو په مترقي ممالکو کښي وشمیرلي شي باید چه په ګډه سره د وطن د خیر د پاره د ملاوو کار وتړو او ذاتي او په اخلاقو څخه ځان او لوز ونه د نجات وسائل برابر کړو او په زیات شان چول سره د وروروالي او وحدت لاسو نه ور کړو په دې وخت کښي زیاتي وي کوم چه د مونږ ګران هوا د به د تولو کا میابیو مرکز وګرځي.

÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ ÷ د النجم ÷ په ÷ حقله

ای ګرانو لیکوالانو ÷ ای د مینې پښتنګانو ÷ ای د خاوري خادمانو ÷ ای با فیضه ادیبانو چه له خاوري قربانیږي ÷ مال او سر ځني تیریږي ÷ د علم مخ ته ودې یږي ÷ خپلو وسنو کښي لغمیږي ÷ غیرت مند افغانانو ÷ د غه نوی خوب اخبار ÷ په النجم دی یادګار ÷ مضامین ئي مزه دار ÷ که دی ټول که اشعار ÷ مبارک دوي پوهانو دا اخبار به لوکا خدمت کړي ÷ خیر خواهي به د ملت کړي ÷ آوازونه به اوچت کړي خلک به پوره له غفلت کړي ÷ ښه د خبر دي مجبانو ÷ په کښي شته پند او حکمت درس د دین او دیانت ÷ اخې روح کښي تقویت ÷ ښه خبرات او لوی نهضت فدا یانو صادقانو ÷ که څه هم بښي چیري شته ÷ ښه ذکر منظري شته ÷ د دنیا نیاتی ته دوه دري شته ÷ خارجي او هم دي شته ÷ ترلي ګور وای پوهانو ÷ علوی رښتیا هم [illegible]

[illegible]

«اعلان»

که څوک په شرعي مسایلو کښي د ملا برسي ته پوښتنه وکړي که د دفتي او جرګې په متصل توګه ملا برسه به د نجم المدارس د علماؤ په ذریعه سم د خپلو مقرراتو سره جواب ورواني.

«دې اخبار د پاره»

دې اخبار ته باید چې مختصر مګر زیات مفید او متین مضامین تهیه شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

چلوونکی ⊛ سعید افغانی ⊛ د نجم المدارس مدیر

سرپرستیال ⊛ حضرت خان ⊛ د ولسم ټولګي شاګرد

اداره ⊛ په هډه کښې ⊛

پته ⊛ ننګرهار نجم المدارس ⊛

النجم

اوه ورځنۍ پاڼه

پې د ورځنۍ دوه ځوره

چارشنبه نشریږي

د اخبار د مدرسې جریانات نشي او اجتماعي، دیني، تربیوي، خبروني کوي

⊛ ژوند ⊛ «سعید افغاني»

ژوند یوه معنی ده دا معنی هغه چا حل کړي چا چې اوده جهان په فکر په پاک عشق حرکت او جنبش ورکوي

ګڼه -۳- چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د عقرب -۱۴- -۱- کال

⊛ امیدواري ⊛

«حمیم کاکړ»

موږ د دغه اخبار ته نهایت خوش بین یو او دا ځکه چې د علماؤ په غاړه تبلیغ او امر بالمعروف دی او د تبلیغ لپاره هم دوه جنبې لري خوله او قلم دوی دیاره چې د نجم المدارس ښکلا ټول علماؤ د قلمي تبلیغ لپاره هم تقویه او تربیه شي دا النجم د اخبار کار شروع شوی ګمان کوم دا اخبار که څه هم اوس د مدرسې د مدرسینو او متعلمینو لپاره خبرېږي لاکن د وسائلو او مشکلو د پوره کېدو په اثر کېدای شي چې د مدرسې له حدوده عام اخبار او د خلکو د دیني خدمت په لیار کښې یو مؤثر قدم شي او هر څای ته ورسیږي دا النجم د لید وند معلومیږي چې د النجم اخبار دیني تربیوي اجتماعي شیان خبروي او د مدرسې جریانات او پرنخ تګ باندې لنډ اندازې او د علماؤ او د خلکو په افکارو کښې دیو والی او همکاري لپاره کار کوي ځو ټول به یو فکر او متین عزم سره د حکومت او ملت د خیر او بهبود د پاره کار وکړي همدارنګه معلومیږي چې دا النجم اخبار غواړي چې ځینې علمي مضامینو سره د خلکو افکار تنویر او روښان کړي او بد رسومات او پراګنده خرافات د خلکو نه لرې کړي او د اسلامي دین په اصلي اساس او سمه لیار کوم چې د هر چا د خیر لحاظ په کښې وي خلک روان کړي نو په دې ملحوظ دا اخبار ډېر یو مبارک اخبار او یو عالي مطلب او هدف لري نو موږ باید هر څوک دې اخبار ته خوش بین او د تقویې لحاظ ئې وساتي ⊛ خدایه ⊛

دلیکونکو د کامیابي لپاره خدایه
دلیکونکو د نیک نامي لپاره خدایه
دا النجم ښه او چت او ښه بالا کړي
دلیکونکو مدد ګاري لپاره خدایه
چې ټول کړي لیکنې په دلوه لپاره
ځینو منځو کښې همکاري لپاره خدایه
دا النجم واسطه او ذریعه کړي
دلیکونکو د غمخواري لپاره خدایه
دا النجم لکه نجم ښه رڼا کړي
د حمیم د دې زاري لپاره خدایه

⊛ زړه ⊛

«د حمید افغاني..»

په بدن کښې د غوښې یوه ټوټه ده چې صالحه شي ټول بدن ښه کیږي او که فاسده شي نو ټول بدن فاسد کیږي باخبرا وسیږئ چې دغه ټوټه زړه دی ⊛ حدیث شریف ⊛ زړه د روح مرکز دی او په ټول بدن باندې ریاست لري د زړه اصلاح په علم سره اوښي او د علم اندازه په عمل کښې معلومیږي هغه عمل په کار دی چې د خیر او بهبود اندازه وسره د خدای ﷻ د رضا موجب د ځان او د خلکو په دنیا وخوږې تقوي او پرهیزګاري د زړه کار دی ښه ګڼل زړه ښه سلوک هم د زړه اثر دی او عزم غواړي د ځان او د خلکو د بهبود لپاره هغه هغه زړه کوي چې دا انسانیت په رڼا روښانه وي د زړه رڼا روښانه نو اصلي نیت پیدا کوي او پوهه منځ ته راولي ⊛

⊛ پوهه ⊛

هغه خلک پوهیږي چې د ځان او د بل د ځینو او پردي په پېژندلو او پالنه کښې خطا نشي هغه قوم حتماً په وطن ئې چې د ژوند په اساس دو پوهلوی او واره په ګامې د ځینو اساسي هدف تعقیب وکړي هغه ملت د ژوند حق لري چې د دوی ذهني انکشاف دا ئینده او مستقبل په سنجولو کښې د استدلال او د منطق د تعمق او د ژور فکر په بنا روان وي داسې نه چې کورکورانه تقلید او هر څه ته په سطحي نګاه کتل وي هغه علم په درد خوږي چې د ضرورت او د خیر اندازه ورسره داسې نه چې چټي خوشې تېر یدل او ځان ښودل وي هغه کار ته باید اقدام وشي چې د بوالهوسي نه بهر ځان او د خلکو د ریان نه خالي د عصر او زمان مستند ایجابات او د ملت معقول عنعنات ئې ومني هغه پوهان باید د خلکو مقدرات وسنجوي چې د خلکو د ذهني استعداد اندازه ګڼلی شي هغه وخت باید خبره وشي چې تاثیر وښي د خلکو سره باید هغه وضعیت ونیول شي چې په یو تراخه ئې وچلوي هغه خلکو ته باید موقع ورکړي شي چې د علم او پوهې په مساوي ډول او وجدان خاوندان هم وي د هغه شخص باید قدر وشي چې ډېر خیر او نفس د جامعې په خیر او ښه کښې ګوري هغه ډاکتر او فیلسوف دی چې د قوم په درد د پوه د محیط دا وضاعو په مناسب د د صلاحانو چاره وکړي شي د قوم او د وطن بنیادي ځیلونه پوهه، اقتصاد او صحت دی نو په دې ملحوظ هغه قوم او وطن کامیاب او موفق دی چې په دغه درې واړه شقونو کښې د کار خلک په کار اچوي

«سعید افغاني»

✿ «محبت» ✿ حضرت خان ✿

محبت یوه د زړه پورې خوږه کلمه ده چې هغې ته د
یو چا، یا یو شي او یا یو کار سره مینه رښتیا
او علاقه لرل دي د انسانیت حقیقي تکامل او پوره
والی په محبت سره راځي په نړۍ کښې هغه څوک
هدف او مطلوب ته رسیدای شي چې د خپل هدف
په لیاره کښې په محبت سره قدم پورته کوي هر
چا ته چې په خپل کار کښې محبت وي نو کار ئې
بې تکلیفه او ښه انجامیږي همدغه شان په کور
کښې هم د افرادو محبت د کور د انتظام د پاره
نه یا ته ګټه شوي او بیا په یو کلي او قریه کښې
د خلکو یو تر بله مینه او محبت د هغه کلي او قریې
ښې د نیک نامۍ او ښېګڼې لویه وسیله
ګرځي د یو قوم او ملت لوړتیا او پرمختګ
د محبت له لارې حاصلیږي په خلکو کښې اتفاق
او یووالی هم د محبت څخه زیږیدلی دی او انسا
نیت ئې لټه ئې دا چې محبت سره هر څه کیدای
شي او د هر څه لپاره یو اغېزمن عامل او قوي
محرک محبت دی د نړۍ محبت یو قوي محرک دی
مګر دومره لازم دی چې د محبت مناسب ځای ونه
ویلیږو او په دغه اساس د محبت قدر موږ پورته کړو

✿ معاونت ✿ «سلطان عزیز»

وتعاونوا على البر والتقوى ولا تعاونوا على الاثم والعدوان واتقوا الله ان الله شديد العقاب - قرآن کریم
د انسان د ګڼ اړې لویو او ګټو ژوند یو موضوع د
پره مهمه او باریکه مسئله ده لوړ دي ضروري مسئلې
د حل د پاره الله (ج) حکیم حقیقي د مخلیني آیات په
ذریعه لیار ښوونه کړې او ارشاد ئې فرمائیلی چې
مطلب ئې دا دی د ښو کارونو په کولو او د بدو کا
رونو نه په ځان ساتلو کومک او مل د کاري
کوي په ګناه کولو او تجاوز باندې یو تر بله رښتیا
او معاونت مه کوئ خدای پاک خپل دا هدایت
سره تقویه کوي او وائي چې ډېر د الله (ج)
څخه او دا ځکه چې یقینا الله پاک ډېر سخت
دی د عذاب له پلوه) یعنی بدي منونکو هدایت
د داسې لوی مقتدر ذات الله (ج) باندې عمل
وکړای شو یقینا نو موږ د دائمي سعادت د پاره یو
تر بله د اصلاح خیال او تعاون هم ضروري دی هغه
وخت چې ټول خلک اصلاح شي بیا کیدای شي
چې دا مشترک او د هر یو ځانته پټ هم
ترلو مطلوب منزل پورې ورسیږي.

✿ اعلان ✿

که څوک په مشرقي مسائلو کښې د مدرسې
نه پوښتنه وکړي که د دغې او د چې
په مقصد نه دي مدرسه په د نجم العلما
رس د علماو په ذریعه سم د خپلو مقا
لو سره ځواب ورکوي ✿

«د حصیله»

مونږ غواړو چې د نجم الدین اخندزاده
صاحب سره څجاهد د سوانحو په حقله
څه ولیکو که چا ته د ده د ژوند
انډ د حالاتو او د ده د غزاګانو
او د ده د ملګرو او مخلصا
نو په متعلق موثوق معلومات
وي هیله کوو چې په دغه لیار
کښې مونږ سره معاونت وکړي ✿

✿ دی اخبار د پاره ✿

دی اخبار د پاره بائید ډیر مختصر
مګر زیات مفید او متین مضامین
تهیه شي ✿

«د حمدالله د ره لوري»

✿ همکاري ✿

هر قوم او ملت د خپل اجتماعي ژوند د ښکلي بیولو او د ټولو ننګرتیا و د پوره کولو لپاره همکارۍ او یو تر بله هر ستي او لاس ورکولو لپاره
په هر وخت کښې ضرورت حس کوي هو د تاریخ خېړنو له مخې څرګنده شوي ده کوم محیط او جامعه کښې چې د همکارۍ روح قوي
شوي او ددې په مذاق خلکو کار کړی هغوی د ترقي په لیار کښې ډېر قوي قوي ګامونه اوچت کړي او په اثر ومند اند طور سره
خپل مقصود منزل ته رسیدلي دي بالمقابل له دې بې بها نعمت څخه بې برخې او پس پاتي طبقات د فنا خوا ته روان د فلاکتونو پا
پانه د ر یا ب کښې غرق د فلاح او نجات ذوا او ګډ ورځ څخه واټن شوي دي له دې امله اسلامي قوانینو لفظي همکارۍ
ته پوره توجه او پام لرنه کړې ده او د همکارۍ د خیال ساتلو په باره کښې ئې ښه اکید اشارات صادر کړي دي ریښتیا ده چې ځان
له یوسمې او یا یوازې یوانسان ټول کارونه هیڅکله نه ترسره کیږي ځکه چې دانسان حیاتي درنه د حیات ډېر شقونو ته احتیا
جات لري او هر شق ضرور صحیح کارکونکي غواړي چې دا ټول بیا په ګډه سره د همکارۍ د لیارې نه خپل حقیقي مرام او مقصد ته په
موفقانه صورت سره ځانونه ورسوي انسان د اسبابو په عالم کښې زیږیدلی او د اسبابو په واسطه ژوند کوي دی هیڅکله نشي
کولی چې ټول شیان خود سره بې د کوم اسبابو او شرائطو څخه مفت پلاس راوړي بلکه د ده د پاره د هر څه د ښکلي د هر شي د منا
شیو او مصادرو پلاټه ته ضرورت ده د همکارۍ د پاره د ادوه شیان ډېر اهم او ضروري دي ۱ د مطلب یووالی ۲ یو تر بله
اعتماد نو باید مونږ کوشش وکړو چې یو تر بله په خبرو ځان سره یوه کړو او د اعتماد وسایل برابر کړو که د لنډې موجوده حالت با
ندې نظر واچوو مونږ مجبور یو چې د همکارۍ د پاره پوره اهتمام وکړو ځکه چې قوم ملت او حکومت کامیابي او کامیابي د همکارۍ نه موږ
نه لري ✿

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

چلوونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر
اوه ورځنۍ پاڼه
د اخبار د مدرسې جریانات ښیي او

مرستیال «محمد نواز خان» د دولسم ټولګي شاګرد
بې د رخصتي د ورځو هره
اجتماعي، دیني، تربیوي خبرونه کوي

اداره په هډه کښې
چارشنبه نشریږي
«بیداری» [سعید افغانی]
خو مره چه غواړو بېله خدمت وکړو هغو مره باید

پته «ننګرهار نجم المدارس»
پوره بیدار او سو ویده نور وداوږو باروي.

ګڼه (۴) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د عقرب (۲۱) (۱) کال

«مصلح او مجاهد» [سعید افغانی]

دده عنوان لاندې غواړم چه د ملا نجم الدین اخند زاده صاحب سوانح چه په خپل وخت کښې زیات مصلح او د انګلیسانو په مقابل کښې په کلکه جنګیدلی بیان کړم.

«دده اجمالي پیژندنه»

ملا نجم الدین اخند زاده صاحب د امیر عبد الرحمن د پاچاهۍ په وخت کښې یو دلوی اعتبار خاوند ؤ. دغه شادي سره د ماذونا فو د کابل په بنیاد کښې بندي کړو. دی د بندي خانې نه په یو خاص ترتیب مخ په مشرقي و تښتید او هلته د مهمند مشرقي په سرحد ا ته کښې د مهمندو په سیمه په ژړوبي او چمر کند کښې اوسید او د انګلیسانو په مقابل کښې به جنګید. دی بیا د امیر حبیب الله خان د پاچاهۍ په وخت کښې د هغه په غوښتنه او اعتماد بېرته افغانستان ته راغی او د ننګرهار په ولایت کښې د جلال کوټ نه مخ په جنوب د هډې په قریه کښې اوسید. ده د هم دغه پاچا په عمر کښې د پرد اسلام د دین اساسونه محکم کړه او هر ځای خوا ته ئې دلیشی او بلې خوري شوي او دی د دد اسی لوی شخصیت خاوند شو چه په ټول افغانستان کښې ده د خلکو په عقید و حاکمیت درلوده دغه ملي شخصیت د هم دغه امیر حبیب الله په وخت کښې ۱۳۳۰ ۱۳۱۹ هجري قمري کال د ده د اجل داعي ته لبیک وویلی.

په دې حساب دده د وفات تاریخ (قبر غازي ۱۳۲۰) دی. دده مزار او مقبره د هډې په قریه کښې ده او اعلی حضرت سردار محمد داود د افغانستان د صدر اعظم په اهتمام بنیاد شوی دی. ده هډه د ټول مشرقي او سرحد بلکه د ټول افغانستان او پښتونستان د خلکو د عقیدې ځای دی.

«پوښتنه» [اداره]

مدرسه به څنګه مخکښې لاړه شي ؟؟؟
یو مختصر او معقول ځواب غواړو.

(۱) «ځواب» [سعید افغانی]

د مدرسې د پاره د همکارۍ خیال ضروري دی او دغه علماء کار خلک خیرخوا او مفید و پیژني.

(۲) «ځواب» [محمد نواز د دار الحفاظ مدرس]

د مدرسې د پیشرفت د پاره هر څه نه مخکښې تقوی ضروري ده ځکه چه اسلام په تقوی او پرهیزګارۍ سره پیشرفت کړی دی.

(۳) «ځواب» [مولوی احمد ګل د نجم المدارس مدرس]

مدرسه به هله مخ په وړاندې لاړه شي چه په دې کښې د درسي افراد تربیه شي چه د دین او د جامعې د دردونو دوا شي یعنې بشر تربیه.

(۴) «ځواب» [مولوی عبد المجید نجم المدارس مدرس]

زما په خیال چه د مدرسې د ترقۍ د پاره دا په کار دی چه مدرسه دوې برخې شي یوه رسمي او بله ملي چه یوه برخه د حکومت په مرسته او بله برخه د ملت په مرسته مخ په وړاندې لاړه شي.

(۵) «ځواب» [مولوی شمس الرحمن د نجم المدارس مدرس]

د مدرسې د مخکښې تللو د پاره ۱ باید چه په ما بین د منسوبینو د مدرسې کښې اتفاق او اتحاد وي او هم یو مدرسه خپله وګڼي ۲ د خلکو سره علاقه پیدا کول او د خلکو د ذوق مناسب سره اصلاحات کول په کار دي.

«جهان» [شاه جهان د لیوو لسم ټولګي شاګرد]

حقیقة که بشر د زړه په سترګو د جهان په دې لویه او ازاده فضا کښې نظر وچوي او د عقل په ذره بین کښې په دقت سره کتل وکړي نو خود به وپوهیږي چه جهان څه په کومه اندازه وړاندې تللی او په دې به هم وپوهیږي چه د ده حیات په ټولو خوا وو کښې ترقي چه څه پرون په جهان کښې لیدل کیدل په هغه او د خبر به لاس راغلي نن په جهان کښې هغه شیان موجود دي چه هغه زما نه مخکښې و لیشی عقل نه منل د شو ني په ټولو ګه لګه راغلي، مصنوعي سپوږمۍ او د اسې نور چه زړه دنیا ئې د وجود څخه بې خبره پرته وه مونږ پوهیږو چه د دغه نعمت خلکو منبع ته راوستلي او د انسان عقل او نبوغ کاوي، کار او عمل د ومد ارج طې کړي هو کار او عمل لوی منزلت لري زمونږ ټول مطالب زمونږ د حرکت پورې مربوط دي که مونږ غواړو چه د جهان سره متسا وي ژوند وکړو نو لازمه ده چه په کسب او کار کالي منګلې خښې کړو. د ابه د مروت خبره نه وي چه د بل چا د سعي او عمل په محصول باندې ژوند وکړو.

«د جهان د پاره» [اداره]

مونږ هم ژوندي یو مونږ هم د جهان په یوه څنډه کښې ژوند کوو نو مونږ ته هم په کار ده چه د جهان د دې څنډې د رفاهیت خیال وساتو زمونږ د وطن اراضي د دنیا او د جهان د اراضي په مساحت کښې پوره لاس لري نو میباید مونږ د ځان او د نور جهان د خلکو د اراضي د پاره کار وکړو نو زه د نیا هم باید د دنیا د دې څنډې د اراضي د پاره د جهان د اراضي په لحاظ د پوره معاونت او مرستې نه کار واخلي که د انسان یو فرد نا رامیږي او د مرود لیږ دو انسا نانو د نا راضي موجب ګرځي نو مونږ باید د ځان او د جهان ته څنګه چه لازمه ده باید متوجه شو.

«مبارک»

صدیق الله
ککړکی

دغه عزم اودا کار شه مبارک
دالنجم دا اخبار شه مبارک

چه غفلت ځنی را ولیښ قوم او تابه کا
دا خدمت اودا کردار شه مبارک

چه غرض ئې دا سلام لاره ښودول وی
یو قدم په دغه لار شه مبارک

دا افکار و د روزنی درس به را کړی
هر یو درس ئې په بار بار شه مبارک

پښتنو ته به د علم رڼا ورکړی
دا رڼا او دا انوار شه مبارک

دا د ب او اجتماع لار کښې قدم دی
دا قدم او دا رفتار شه مبارک

سعادت چه د خپل قام او وطن غواړی
د «سعید» دغه افکار شه مبارک

د صادق دعا قبوله کړه ای خدایه
دغه سوال ستا په دربار شه مبارک

«دالنجم خدمت»

شمس الاسلام
«شمس»

دغه اخبار چه دالنجم په ځلانده نامه سره یادیږی ددی اخبار د مضامینو د لید ونه معلومیږی چه د وطن او د اسلام د ترقی او خیرخواهی په مقصد مینځ ته راوتلی دی. دغه اخبار که څه هم اوس د گوتو د زحمت ننګه او د یو قلمی اخبار په څیر خاص د مدرسی د خلکو د تربیی په نیت دی مگر امید کوو چه انشاء الله د اسبا بو د برابریدو په وخت به د ټول دولت او ملت د خیرخواهی په مطلب د عام المنفعة عنه نمونه وگرځی ځکه چه دا اخبار د ټول مشرقی د علماؤ د مرکز د نجم المدارس نه خپریږی او د هغو منلو علماؤ د ارشاداتو محصول دی چه هیشه د ملت او دولت د خیر او اصلاح په متعلق د یوی مجربی نسخی په څیر معلومیږی هو د مشرقی ټوله خلک عقیده لری چه د نجم المدارس علماؤ د ملت او حکومت د دامی او نهضت د پاره هیشه د مجاهدی په لوی میدان کښی لیدل کیږی. د دولت او ملت او حکومت په مینځ کښی بهترین عناصر دی د وی د خلکو د خیر او بهبود په ملحوظ په ځان د پرونه او تکلیفونه گاللی او گاللی به ئې ددی اخبار د خدمت د پاره هغه علماء کار کوی چه په دننه مملکت کښی [redacted] قوی قومی رښتی او د ا ترمیبت په برکت کښی د برپالی توب نښانی لری موږ هیله کوو چه د هیش د پاره د نجم المدارس علماء خپل د تبلیغ مجربی نسخی د امرانو په مواقع د دغه اخبار په دا سطر په ۴ واچوی او خپل تبلیغی وجائب د عمومی منفعت د پاره دریغ نه کړی. موږ هیله لرو چه مقتدر د خلک د اسی عام المنفعت اخبار ته د چاپ کولو وسائل برابر کړی.

وظیفه

مولوی محمد ایاز
د نجم المدارس متعلم

الله پاک هر انسان ته سم د پیدا ئښت سره بیله بیله وظیفه په غاړه کړی او سپارلی ده مگر د ومره خبره باید و منل شی چه قدرت د هر یو وظائف مختلف او د هغه د توان په اندازه تا کلی دی کوم موږ د وظیفی د انجام ولو اهمیت ته ملتفت شو او د ومره برا ته ظاهره او ځلانده شی چه کوم انسان د لوی لوم او نشان او عزة خاوند شوی او یا د خدای په در لیاره کښی ئې د منزلت مقام بیولی دا محض او محض د خپلی وظیفی قدر او د ایفا کولو برکت دی. ربښتیا هم څومره چه سړی د خپلی وظیفی په حقله توجه وکړی هغو مره به د دنیوی سعادت سره مخ کیږی دلته باید د هم وویل شی چه د وظیفی انجامول او سرته رسول هله پوره کیږی چه سړی ځان ددی لایق کړی چه پوره اندازه اختیارات او اعتماد مینځ ته راولی او که نه د وظیفی انجامول ضرور د مشکلاتو او یا د ناکامی سره مخامخ کیږی محض اختیارات که څه هم ترډ خورسی سره یو ځای شی د عقل او تدبیر په بنا نه وی او کوم پروگرام و نه لری زما په فکر د اسی هم په کامل صورت سره نشی کامیا بیدای که غواړی چه تاسی خپله وظیفه ښه ورسوی او کامیاب شی نو باید چه د عقل او تدبیر نه کار واخلی او یو صحیح او معقول پروگرام جوړ کړی د وظیفی د پاره وخت وټاکل او د مصلی خلکو مشوره هم ضروری ده موږ باید د تدبیر خلک وپیژنو او وظیفه هم هغو مره چه روی و سنجوو او مایو سه نشو کار و کړو او بشر پاک د نیت د خلکو سره په پاکی گذاره وو او د وظیفی مشکلات حتماً حل کوی.

«اعلان»

موږ غواړو چه د نجم الدین اخند زاده صاحب ستر مجاهد د سوانحو په حقله څه ولیکو کرچا ته دده د ژوندانه د حالاتو او دده د غزاگانو او دده د ماذونانو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وی هیله کوو چه په دغه لیار کښی موږ سره معاونت وکړی

د النجم «اداره» د بناغلی «شمس» او «ککړکی» نه ددی مضمون په استولو چه د یو ښه خیال په ساحه کښی ئې لیکلی تشکر کوی امید دی چه په دغه لیار کښی به خیرخواه عناصر وسائل برابر کړی

(اداره)

(c) ketabton.com: The Digital Library

النّجم

چلوونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر
مرستیال «حضرت خان» د دوهم ټولګي شاګرد

اداره په هډه کښې
پته «ننګرهار نجم المدارس»

دوه ورځنۍ پاڼه
بې درخصتۍ دورځو
چارشنبه نشریږي

«اخبار د مدرسې جریانات بښي او
اجتماعي، دیني، تربیوي، خبرونې کوي
«تدبیر او مشوره»
انسان که څه هم پوه وي بیا هم نه پوهیږي تو
لازمه ده چه تل په ټولو کارونو کښې بشه تدبیر
او مشورې ته منقاد شي.

ګڼه (۵) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د عقرب (۲۸) (۱) کال

(۲) «دده تفصیلي پېژندنه» سعید افغاني

د نجم الدین اخند زاده صاحب رحمة الله علیه د مفصل پېژندلو دپاره په کار ده چه په لاندې ډول سره ئې و پېژنو

۱ دده عمر او حیات او قواره ۲ دده هویت قوم او نسب ۳ دده اصلي او فرعي مسکن ۴ دده تحصیل او علم ۵ دده تصوف ۶ دده جهاد ۷ دده د شهرت اندازه او کار روائۍ تر مرګه پورې ۸ دده مشهور ماذونان او منسوبین ۹ دده د مرګ نه وروسته شهرت او تاثیرات

مګر ډېر تاسف دی چه د دوسي پولو شخصیت چه د ټول حیات ګذارشات او حرکات ئې نهایت متانت او سنجیده ګۍ لري. هغو مره چه ویل کیږي او ویل کیږي او بیا ئې و شو په دغه اندازه دده د سوانح د لیکلو د پاره چا کوښښ نه دی کړی په دغه حقله زمونږ ګیله دده د معقولو منسوبینو نه کوم چه په خپل وخت کښې نهایت منلي تېر شوي زیات تر دده پوازې د ملا طوطی اخند نه هغه هم صرف دده د مواعظو تذکره مګر نهایت ناقص لیدل کیږي او بس. بهر صورت که اوس هم زمونږ په لاس کښې مطلوبه معلومات راشي امید دی چه څه نا څه خو به تری جوړ شي او د آینده د پاره به ګوندی په دغه او ز و دده پوره عقیدتمندان کوښښ وکړي چه زمونږ د هدف نارسیده مطالب تکمیل او پوره کړي باور کوم چه په دغه لیار کښې سعیه به دده د عقیدتمندی منبر ثبوت وي ۲ زمونږ په لاس کښې تحریري اسناد ډېر کم دي کوم تحریري سند چه زمونږ په لاس کښې شته هغه پوازې دده د فوت تاریخ ښیي چه په «۱۳۲۰» او یا «۱۳۱۹» هجري قمري کال کښې فوت شوی چه د دی نه دده د ټول عمر اندازه نشي معلومیدلی مګر شفاهاً موږ ډېر او ریدلي چه اخند زاده صاحب عمر د اویا کلو په حدود کښې اندازه کیدلی شو خلک وائي چه ښه قوي وجود ئې درلوده مګر د ریاضت او تقوی په وجه نحیف او ضعیف شوی و حتی چه د ډیر ریاضت په وجه دده دلا سو رګونه شنه شنه بلقیدل. وائي چه دی ښه خوش قواره چه سپین و او په اوچلي باندی شین خال هم درلوده او دده د شین تبلي خال شهرت زیات و دده رنګ او قواره باتا ثیره هیبت ناکه وه دوراپه به پر خلکو دده رعب و لید مګر په عین وخت کښې مشفق او مهربان هم و. دده حیات ټول په حرکت کښې تیر شوی معلومیږي چه دده په منبر کښې به درسي اور

«باقي په دوهم مخ کښې»

«بیداری» محمود د دولسم ټولګي شاګرد

که څه هم په دنیا کښې د بیداري او ازو نه پوره ته کیږي او روجه تا ورځ اکثر خلک پوهاند اره پوه او بیداری مګر بیا هم باید د بیداري په حقیقي معنی پوه او اصلي هدف او مرام ئې و پېژنو ځکه په عقل د بیداري نفس چالاکي او یا پورته ګونه خود نمائي نه ده بیداري د بشر شې ولی چه سړی د نو کسب او یا د کوم شخصي کمال خاوند یا په یو ډول سره خانه هستي او مال پیدا کړي. دی په خپلی بیداری کښې د جامعي او د وطن او د قام د پاره خیال و نه ساتي. هو هغه کار د چه د عام خلکو د خیر سره مصادم و اقع کیږي او د صلاحي قانون نه تیکاو د سوي بیداري لا څه بلکه د جهل په تور و پرده کښې غافلانه خوب کول دي هو بیداري یوداسې پوهه ده چه د بشري تفسیر محک او د عمومي هو ساني موجبه ده او س که ښه دقت و کړو نو تا ته به شوه چه حقیقي بیدار هغه څوک دی چه د علم او پوهي دلاري خپل ضروریات حس او د پوره ګولو اسباب ئې و سنجولي شي د هر چا حق ورته معلوم په هیڅ ډول سره ئې تلف او یا پایمال نکړي مثلاً کښې و پېژني د حقوقو احترام او د تاریخي شخصیتو نو د جامعي په اصلاح کښې ساعي د بشر د هو سائي او رفاهیت اسباب پیدا کړي خپل رفعت او ترقي د جامعي په ترقي او تعالي کښې وګوري په آخر کښې د خپلو پوهانو او بیدار و ملګرو څخه دا هیله لرو چه خپله بیداري په کار واچوي او حتی المقدور د جامعي د پرمخ تګ وسائلو ته طیار شي

«پوهنتنه» اداره

مدرسه په څنګه تخنکني لار وشي ؟؟؟
یو مختصر او معقول ځواب غوا رو.

(۶) «ځواب» حمد الله دره نوري

که چیری د تعلیمي پروګرام سره سم یو اخلاقي او عملي پروګرام هم په مدرسه کښې په لازمي صورت مقرر او ورسره سم ټول افراد د روزل شي شک نشته چه د مدرسې محبوبیت به د هر چا په زړه کښې راسخ د ملت او حکومت د ارزوګانو سره به موافق کار و کړي شي چه دا د مدرسې عین پیشرفت دی.

(۷) «ځواب» سید غریب د دولسم ټولګي شاګرد

زما په خیال د مدرسې د تخنکني د پاره ضروره ده چه ټول منسوبین ددی مدرسې د پاک نیت خاوندان او ایمان او وجدان د مدرسې د خیر د پاره کار و کړي

(۸) «ځواب» شمس الاسلام «شمس»

د مدرسې د پرمخ تګ د پاره ضروري ده چه د مدرسې ټول منسوبین او ل خپل نقصانات و پېژني او بیا ئې په لرې کولو کښې عملي اقدامات و کړي چه د خلکو په نظر کښې محبوبیت پیدا شي.

(۹) «ځواب» مولوي محمد ایاز

مدرسه په هغه تخنکني لاره شي چه د دی په یو فکر او پاک زړه او صاف نیت په کلک عزم او په پوره محبت بې د خود نمائی د مدرسې د ترقي د پاره لیاري او چاري و سنجوي او عملاً هغی ته اقدام و کړي.

«خبرونه»

په ۲۸/۸/۳۷ تاریخ د نجم المدارس په لوی میدان کښې د مدرسې د منسوبینو لخوا د ملا حضرت خان د ریاست لاندې یو باجرائه انجمن جوړ شوی وُ او په دې مجلس کښې اول افتتاح ملا محمد اسمٰعیل د خو آیتونو په لوستلو وکړه او بیا د غه کسانو د زخو مره او ځنګه علما؟؟؟) د اقتراح ترغنو ان لاندې ۱ ملا محمود ۲ ملا احمد الله ۳ ملا فیض محمد ۴ ملا عبد الودود ۵ ملا سلطان عزیز ۶ ملا معراج الدین ۷ ملا حبیب الرحمٰن ۸ ملا محمد نعیم د مدرسې شاګردانو ۹ مولوی شمس الرحمٰن صاحب ۱۰ مولوی رحمت ګل صاحب د مدرسې مدرسینو ښې مؤثرې وینا وې وکړې . بیا سعید افغانی «د مدرسې مدیر» د دوی په ویناو باندې تبصره په ضمن کښې وویل چې مونږ د غه خبرې ته ملتفت شو چې څومره او ځنګه علما!؟! او په دغه متعلق بنه غور وکړو امید دی چې زمونږ د مسئولیت د برداشت د پاره به بنه افکار په لاس راشي . د هر قوم د ترقۍ او تعالی د پاره اول د ځان پېژندل ضرور دی او په دغه ضمن کښې د خپلو نواقصو اصلاح د نورو په افکارو مؤثر واقع کیږي د مجلس په آخر کښې د وطن د اراعی او ترقۍ د پاره ټولو په ګډه دعا وکړه او په دغه ډول کښې د توفیق ارزو ښکاره کړه

«اعلان»

مونږ غواړو چه د نجم الدین اخند زاده صاحب ستر مجاهد د سوانحو په حقله څه ویکو کرچاته ددې د ژوندانه د حالاتو او ده د غزاګانو او ده د مازونا نو او مخلصانو په متعلق موثوق معلومات وي هیله کوو چه په دغه لیار کښې مونږ سره معاونت وکړي .

«تدبیر او مشوره» [گل محمد «عارفی» دا ترټولګی شاګرد]

دا مخکې شوې خبره ده چه بشر یو اجتماعي ژوندلري او په انفرادي د ول سره د خپل ژوند احتیاجات نه شي پوره کولی د اجتماعي ژوند د سرته رسولو د پاره تدبیر او مشوره پوره کومک او همکاري کوي کوم کار چه د تدبیر او مشورې په ذریعه سره کیږي دې کښې شک نشته چه ډیر مفید او ګټهور ثابتیږي نن که د دنیا خلک لویه د مدارجو ته رسیدلي او د ژوند د رسانی د پاره ئې را زاز وسائل برابر کړي دا ټول د تدبیر او مشورې محصول دی . د اسلام مقدس دین هم د تدبیر او مشورې په تو ګه د کارونو د انجامولو د پاره ډیر امر کوي . د تدبیر او مشورې ځني ډیر کارا خستل کیږي په تیره بیا د دنیا د مهمو واقعاتو د حل او فیصلې د پاره . مګر د مدبرو او مشاورو خلکو پېژندل هم ضرور دي مدبر دې باید هغه سړی وي چه د ژوند د حالاتو نه خبر د شخصیت پرستۍ او عنعنا تو نه بهر د اجتماعي افکارو خاوندې صحیح ته بیر لکه د دیوال کلک تادو او بنسټ دی که د دیوال تادو او بنسټ کلک شي بیا دې کښې شک نشته چه دیوال هم کلک راځي او په نتیجه کښې د ډیرو کلونو د پاره دوام کوي همدغه رنګه په هر عمل او هر کار کښې چه صحیح تدبیر وشي هغه کار سرته رسیدلی او ګټهوری استفادې ورځنی لاس ته راځي .

«د لمړي مخ پاتې»

او ښیښ او حرکت موجود وُ چه په یو ځای نښتو پاتې کیدلی ده هر چیرته د خلکو په افکارو کښې د اسې تحول قایم کړي چه تر ننه هم هغه تحول د خلکو په مابین کښې یاد او د قدر وړ دی ده په ځان باندې ډیر خلک د ښو اخلاقو په وجه عاشقان کړي وُ ده د حقانیت د ثبات د پاره د ا کافي د مچه ړدی ټولو یو هو علماوُ منلي وُ او د ده حرکات ئې د اسلام د دین په اساس موافق ګڼل «د لوړلړی»

۴ هر څوک په خپله اندازه مسئولیت لري . په پای کښې د خدای (ج) ځني د خپلو یو هانو لیاره نور موفقیت هم غواړم .

«صبر او حوصله» [محبوب الٰهی «دا خلاص» دا ترټولګی شاګرد]

صبر او حوصله د هر مرض د پاره مجربه دوا ده باید په هر کار کښې د صبر او حوصلې څخه کار واخستل شي ځکه چه انسان د حیات په محنه کښې د ډیرو سختیو او مشکلاتو سره مخامخ کیږي نو که په دې سخت کښې د صبر او حوصلې څخه استفاده ونکړي شي د ژوندانه ټولې خوږې به ئې په خفګان او ناکامۍ ملوثې شي انسان هلته خپل اصلي هدف او مقصد ته رسیدلی شي چه په هر کار کښې د ډیر صبر او حوصلې او متانت څخه کار واخلي او هیڅ د غمځپلو په دځان د پاره لیاره وګرځوي پس د ځنې بیا کیدلای شي چه په ډیره اسانۍ تو ګه د کارونو لپاره د عمل په میدان کښې لوړ قدم و نه واخلي نو لازمه ده چه د محیط د عمومي افرادو کارونه د صبر او حوصلې څخه ډک وي

«دالنجم پاڼه» [آسف]

د غه اخبار چه د النجم په سپیڅلي نامه باندې شهرت موندلی دا د هغه قوي افکارو محصول دی چه دا به نه یوازې مونږ ته د ذهني تقویې لپاره مفید او ګټهور واقع شي بلکه دا به د ټول عالم اسلام بالخصوص بیا د افغان ملت لپاره لوی چه دا وقعا د نجات لیاره چارې دګا وښیئ او دا ځکه چه دا اخبار د هغه متینې ارادې او پاک ضمیر پلوشې دی چه په ښیا په دول سره د بشر سعادت په لیاره د را وچوي او خلک خپلو نقیصو ته متوجه کوي هو زه په دې عقیده لرم که دا اخبار تقویه کیږي نو به آینده کښې به له ده څخه پوره نتایج په لاس راشي او دا ځکه چه له یوې خوا به د متعلمینو په افکارو کښې صحیح نهضت پیدا او د بلې خوا به کوم چه د علمي او قلمي مسئولیت دی پوره شي بلې دا هغه پاڼه ده چه ټولو خلکو ته د اتفاق او وروروولۍ درس ورکوي او خلک په دې پوهوي چه په هر ځای کښې د حق او یووالي ته په پرنسیپ حس کیږي او دا هغه بې غرضه جریده چه په خلکو کښې د همکارۍ درد پیدا کوي او خلک د اجتماعیت مزایا وُ پوهوي او دیته خلک مخ وړي چه په [illegible] نه کښې باید حسن رقیبا د مخ ته راشي مونږ د اسلامي د پوهانو هیله لرو چه د دې اخبار په د ګی پېژندلو د پاره اجازه وکړي تر څو د خلکو د خیر لپاره زمینه په لاس راشي دا د اخبار نه قوي امید دی چه خلک په دې پوه کړي چه د وطن د ترقۍ لپاره ۴

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

روه ورځنی پاڼه

بې د رخصتی د ورځو هره

چارشنبه نشریږی

چلونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر
مرستیال «حضرت خان» د دوم ټولګی شاګرد
اداره په هډه کښی
پته «ننګرهار نجم المدارس»

«اخبار د مدرسې جریانات بنیی او
اجتماعی، دینی، تربیوی خپروونی کوی
«رهبر»
د رهبر په متعلق ژوره مطالعه په کار ده کوم
چه مونږ د رهبر خیال کوو باید مطلب ته موور سوی

ګڼه (٦) چارشنبه د ١٣٣٧ کال د قوس (٥) (١) کال

(٣) «دده هویت قوم او نسب» «سعید افغانی»

اصلی او فرعی مسکن او ځایونه ئی

ملا نجم الدین اخند زاده صاحب په قوم کاکړ او په ملیت افغان
دی په اصل کښی د جنوبی د شلګرد علاقې نه دی او هم هغلته دده
نیکونه او پلرونه تیر شوی. دی بیاد تحصیل او زده کړی په وخت
کښی د جنوبی نه مخ په مشرقی ننګرهار را روان شوی په ننګرهار
کښی ځای په ځای دیره شوی او تحصیل ئی کړی دی د تحصیل د
پاره افریدو ته هم تلی پیښور او صوابی کښی هم او سیدلی دی
دده د تحصیل په وخت کښی هم څه موده هلته کښی تیره کړی ده
دی د تحصیل نه وروسته مخ په خپل وطن افغانستان روان
شوی او په هډه کښی استقامت اختیار کړی ؤ لکه څنګه چه مو
وویلی د ځینی سیاسی معاذیرو په وجه کابل ته غوښتل شوی ؤ
د کابل په بنار تندورسازی کښی او سیدلی او بیا د کابل نه مخ
په ننګرهار تلی او د مهمند و په علاقه په جرو بې، او چمرکنډ کښی
استوګنه کړی ده په ننګرهار کښی په رودات کښی څه موده تیره
کړی او هلته په فقیر آباد او نور رودات او شینوار او کښی ګر
ځیدلی په لغمان او سوررود او کامه او خوګیانو کښی هم د وعظ
او تبلیغ او یادونو او مقاصد و په مطلب تلی دی د ګرمی په وخت
کښی دی به کابل ته هم تلو او هلته به پغمان کښی څه موده
ئی استوګنه کړی ده دی په شمالی کښی د کوه دامان خوا ته
د درود ځو په علاقه کښی او سیدلی او شاید چه هلته به
د کوه دامان په ځینو ځایونو کښی ګرځیدلی وی مګر دده د
حیات اخرنی شپې او ورځې د ننګرهار په علاقه د جلال
کوټ نه دری میله مخ په جنوب هلته کښی تیری شوی دی
دی شاید په نورو ځایونو کښی هم ګرځیدلی او یا او سیدلی
وی مګر مونږ نه دی اوریدلی نو ځکه د لیکلو جرئت نه کوو

«دده تحصیل او علم»

خلکښی معمول چه دی د تحصیل د پاره زیات ګرځیدلی او په ډیرو
ځایونو کښی او سیدلی دی دا ئی چه اخند زاده صاحب د پرپوهه
او بنه معقول عالم شوی ؤ په تفسیر، او حدیث، قرائت،
صرف، او نحو، او فقه، او اصول، او معانی، منطق، او
هیئت او ریاضی، او حکمت، او میراث، او حساب، او
تصوف. . . . نور لری .

«رهبر» «صدیق الله»
ټولګی د نهم ټولګی محصل

په دی کښی شک
نشته چه بې د رهبر نه هیڅ کار
نه شی کیدی هو: هر کاروان سا
روان غواړی او هر کار ته یو پوه
صادق لیار ښوونکی په کار دی مګر څه
ګر رهبر؟ زما عقیده دا ده چه په
دغه متعلق ډیر غور او دقت ضرور
دی. هو دا خبره د یاملرنی ده چه
ایا هر سړی د قوم او ملت رهنما کیدای
شی؟ یا هغه مهمه وظیفه چه د رهنما
او رهبر په اوږه پرته ده هر سړی ئی
اجراء کولی شی او لکه په خصوصا په دا
وخت کښی چه هر سړی نازک وهمی جزه
پوه نه هو ته هم پوه ئی هغه هم پوه دی
نه هم نیک او قلم لرم یو پوه رهنما بلل
کیږم قوم او ملت ته خدمت کوم د خلکو
د پاره د رهنمائی وظیفه اجرا کوم خلک
باید زما په خط مشی روان شی او دا هم ده
چه ډیرو خلکو په سپین لباس او په
سپینو جامو کښی خپل ځان د ملا او رهنما
په حیث معرفی کړی دی هغه بل په لاس
بکس او عصری جامو کښی ځان ته ډاکتر
څه چه ځان د یو روفیس نه هم پورته
ګڼی لاف شافی او چابکی ئی هم ډیره
ده نو خلکو ته او س څه په کار دی
دا په کار دی چه پوره غور او دقت
وشی تش د خولی په ویلو رهنما او تربیت
نه لی شی بلکه د عمل په میدان کښی ورته
ښه ځیر شی ترڅو چه د هغه په ټولو او ضاعو
او اطوارو باندی پوه شی او د معلوم کړی
چه دهغه عملی رویه د قوم او تربیت د هغه
ګټه او تاوان د جامعې او د جامعې افرادو
ته څه ګرځي؟ د هغه کار د روائی باید د
تصوف شی چه دی څه کوی او هدف او نصب
العین ئی څه شی دی؟ خپل باندار تو ددوی د پاره
«باقی په دوهم ګڼه کښی»

«پوښتنه» «اداره»

مدرسه په څنګه مخکښی
لاړه شی؟ ؟ ؟ یو مختص
او معقول ځواب غواړو.

(١٠) - ځواب - «هیم کاکړ»
زما په فکر د مدرسې د پر مختګ
لپاره درسی یوشی ضرور دی
چه د مدرسې د علماؤ او د نورو
خلکو په افکارو کښی یوور لی
پیدا کړی او د کار د یو اخبار
یا مجلې په ذریعه تکمیلیږی نو
کله چه مدرسې ته ددی دوه
شیانو امتیاز ورکړل شی مدرسه
به ترقی وکړی.

(١١) - ځواب - «فیض محمد
د نهم ټولګی شاګرد»
زما په عقیده د
مدرسې د ترقی لپاره د ټولونه
مخکښی باید د مدرسې احتیاجات
پوره شی نو ددی د پاره د مدرسې
اصلی او فرعی احتیاجات سنجول
په کار دی.

(١٢) - ځواب - «حضرت خان
د دوهم ټولګی محصل»
زما خیال دا دی چه د مدرسې د پاره
د مدرسې تلو لپاره ټولو
منسوبینو ته منځ باید حسن ظن تقوی
او کوم د اره و اړه تا ثروت چه کله نا کله
د انسانی نقیصو له مخې ترمنځ واقع
کیږی د هغې نه سوء تیر او ددیو له کړی
ئی د نشت ورلی په مرتبه کښی
او ښکل و شمیرل یعنی وړه وړه خبروبسی
خو هیڅ ونه ګرځی او د غښتو غبرګو
د پاره موقع ورنکړی شی.

« سنجش » — عبدالودود « رفیق »

درستقره خبره ده چه سنجش په هره خبره او بیا دیو کار او خدمت په وخت کښی چه دجامعی د ارتقا دپاره مد نظر شوی وی یو مهم او ضروری امر دی او دا ځکه چه لېش نجیله پر حیاتی چارو کښی د هر وخت دپاره بیلا بیل جدا جدا کارونه لری او پر دنګار ډنګ خبرو سره مخامخ کیږی دلته باید دی خبری ته مونږ پر ملتفت شو او دوته سنه فکر وکړو چه دایا کوم هغه خبری او وینا چه دخپل سوچ او سنجش دپاره نه وی بلکه محض د توتی پر څیر غږیدل وی بی نتیجی ثابتیږی او د اصل مقصد او مرام نه څخه جدا او کنا ره لیدل کیږی همدا رنګه یو وخت کښی کوم کار او خدمت د پیش آمد او د دروستی مشکلاتو دحل دپاره دخپل ځان سره قوی افکار او سنجیده بیاری نه وی سا تلی رنبتیا ده چه داد بلی ورځی دپاره ددی دپس ماتی موجب ګرځی او بالاخره دخجالت پر لو لوکند او دشرمنده ګی په مخنه کښی غورځیږی نو باید دا سی وندشی هوکله چه انسان په دنیا کښی د ی خبری ته ابر او محتاج دی نو او مرو باید مونږه سره دا سی قوی غږی و لیکو او او ربنی څه وکړو چه سنه پوه او دانا خلک و وی او د موجوده طبقی د توتو حالاتو نه خبر او پر خپل سنه او بد ذکاه او محکښی او ورو سته ته بڼه پام ور نه کوی د خپلی وینا د تاثیراتو دپاره او د کار سنه نتیجه دخپل ځان سره سا تی تر دی چه دنه او صنایع او حرکات نا سته او ولاړه تګ او راتګ تول د روز مره حالاتو سره موافق او برابر وی کړ دا سی و شی نه و یلی شم چه دا به دلبش دوامی او هوسائی لوبه وسیله او پا تګی وی ولی د وی یوازی دخپل ځان دخیر او بهبود پر اندو نه وی بلکه تول دګری هم دنه دننه پر لوړه مده کښی پر حقایقو او رسا او پوهوی او ورته دخپل ژوندد پر مختګ درسونه سنیی نن پر دنیا کښی هغه مملکتونه چه پرخپل مرام کښی کامیاب او وړاندی تللی دا بلخه موجبه نه ده بلکه محض معنی دخپل سنجش او فکر نتیجی دی چه دلوړی ترقی خاوندان او پر لوړه مده کښی ستر مقام ته ورسیدل .

« پوهنه » — معراج الدین « جمیلی » دا تمر توګی محصل

پوهنه د انسانانو پر ما بین کښی ډیره اهمیت ورشی دی ځکه چه پوهنه پر سبب سره داز او زمانی دخپلو لاس ته راځی انسانیت تقویه کوی او انسانی او رابطه محکموی انسان ته خیر او شر ورښیی ډیر ګټه پوهنه نه سری ته زیاته مفیده او پوهول پوهول مهلکاتو او موذیاتو نه ورته نجات ورکوی تعارف انسان له دښنی صحی صافی روښنانی لاری پر طرف بلنه کوی دیوځه پوهنه نه رو دیو چا معلومول حقایق روښانوی او هر سری دژوند ته پر ځوند رومزایاوپوهوی کړ دیوه مملکت دیوه بل مملکت سره پوهنه نه وی نو دغه مملکت به بی ترقی او د دنیا پر مخنه کښی پس او ناکام پاتی وی نو پوهنه ته خاص د ترقی او کامیابی سبب دی .

« اداره »

زموږ مطلب د پوهندنی دپاره داده ی چه خلک باید وپوهندل شی او دهر چا نه دهغه د ذهنیت او لیاقت پر اندازه کار او خدمت شی د هم سنه ده چه باید هرڅه و پوهیږو نه چیه

چه ته د دوا پر ځای زهر نوش و جان شی .

« د اداره »

د اسلام ددین اساس تعلیم او سنبودنه د سنجش دپاره دیوه کفایت اندازه لری که مونږ وکړی شو چه دخپل اسلام د رهبر سنبودنی او دوبه د سنجش پر متعلق د نظر لاندی ولرو او دمرو به پر تولو مقاصدو کامیاب او بریالی شو .

« خومره او څنګه علما ؟ » — « سید ژیاتی »

ګرانو ملګرو غواړم چه څومره او څنګه علما ؟ د دا قتراح پر شمول لکه چه پر انجمن کښی ځینو خپرو دالنجم پر اخبار کښی هم وخپل شی مګر دی لپاره ملامه چه دا اخبار یو مختصر قلمی اخبار دی غواړی چه مختصر او دستی مضامین نشر کړی نو بهتره ده چه ددغی پوښتنی ځواب دپاره سنه سنجیده او مختصر ځواب ولیکل شی ډیر و یل او لیکل چه معنی و نه لری ځه فایده کوی ؟ مونږ غواړو چه د ملګرو افکار د کنج کاوی او د پلټنی سره اشنا کړو نو که دغه مهم مطلب دپاره د مفاهمی په برکت چیر ته داسی حقیقت روښانه او ومنل شی چه مونږ د ومره او دا سی علماو ته ضرورت لرو دا به زمونږ سعادت وی ځکه شاید په دغه سلسله کښی خلک حقانی علما خپل خیرخواه او رهبر و پیژنی . او متقدانی و ګرځوی .

« اعلان »

مونږ غواړو چه د نجم الدین اخند زاده صاحب د سوانح پر حقله څه ولیکو که چا ته ددوی دژوندانه د حالاتو اندده دماذونا او دده دخوا کار ویا دده د مخلصانو پر متعلق څه ژوبه معلومات وی هیله کوو چه په دغه لیار کښی مونږ سره معاونت وکړی .

« دلمړی مخ پاتی »

روکړنه غرض ئی خپل وطن او قوم ته کار کول دی بیا په دغه نظریه باید د رهنما او لار ښود نکی مقام هغه چا ته ورکړی شی چه هغه حقیقتاً خپل خیر د تولنی پر خیر کښی لټوی کار او عمل حس او حرکت ئی ځان او خلکو ته خیر لونکه رسول شی پر سپین لباس او مقفی خبرو او یا پر بل عبارة په نفس چابکی باندی غولیدل د نا پوهو کار بلل کیږی باید رهنما و پیژنو او په رهبری ئی سرئی و ینسو .

« اداره »

بی ځایه شکونه هم د رهبر پر متعلق غلط دی او دمشکوکو خلکو نه څه نه پوره کیږی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

ده ورځنۍ پاڼه

چلوونکی «سعید افغانی» دنجم المدارس مدیر
مرستیال « » د دولسم ټولګي شاګرد
اداره په هډه کښی
پته « د ننګرهار نجم المدارس »

بې د رخصتی د ورځو هره
چارشنبه نشریږي

«اخبار د مدرسی جریانات بشپړ او
اجتماعی، دینی، تربیوی خپروني کوي
« مسئول »
هغه خلک مسئول دي چې کار ئې دوی ته کیږي
بې له خلکو څوک د عام نړۍ وي شپږ نه کوي

ګڼه « ۷ » چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د قوس « ۱۲ » د « ۱ » کال

(۴) « د ده علم او تحصیل » « سعید افغانی »

په علوم کښی ئې ښه قوی لاس درلوده دښتیا
د ده هغه کتابخانی ته چه اوس د نجم المدارس
په لاس کښی ده معلومیږی چه دی ښه عمیق عالم
او د مطالعی شایق و. وائی چه اخند زاده صاحب به
د علماؤ سره په علمی بحثونه کول ده به همیش د
علم پاره د عمل اندازه کښل د ده استاذان هم
خلک ښه یادوی د ده د استاذانو په سلسله کښی
د سرشاهی نه چه سړی مخ په بره ځی یوه هډیره
ده د هغې ځای خلک یو قبر ښیی وائی د اداخند
زاده صاحب استاذ تیرشوی او په ښه شان درک
شخص ئې خلک یادوی وائی ملا نجم الدین اخند
زاده صاحب د ده زیارت ته راتللو د ده
استاذان په ننګرهار او سرحداتو او صوات
او پیښور او شاید نورو ځایو کښی هم
تیرشوی وی کوم وخت چه دی د علم قال نه
مخ په علم حال توجه برابروی د او وخت د ده
یوه بله دوره شروع کیږی د ایه تور تر
ثابته ده چه اخند زاده صاحب. د صوات صاحب
نه په حیات کښی د قادری شریفی طریقه وکړه
او په دغه طریقه کښی تر ډیره درسونه کامل
کړه او د ماذونی مرتبی ته ورسید ده په
صوات کښی ډیر وظایف کړی او د صوات
صاحب په نزد نهایت منلی و. که څه هم زمونږ د ده
د ده او د صوات صاحب په هغه وخت کښی
کرامت زیاتی قیمتی شته که مونږ دوره
پوهیږو ... دغه دوره جنابان با تقوی
او په دین ... تیرشوی عقیده لرونکی
او ... وظایفو ... تاثیرات
شته دی مګر نه غواړم چه د قیمو د طبع یا
یادکړو وائی ملا نجم الدین اخند زاده
صاحب په خلوت ... طریقی ماذون
و مګر ده په خلکو ترڅو ... طریقی
اجازه ورکوله . لري ...

« د تحول » « هیم کاکړ »
د نهم ټولګي شاګرد
په ممکناتو کښی د قدرت د تحول او تطور کارخانی راچالانی
دی. آن په آن ممکناتو کښی تغیرات او
تبدلات پیدا کیږی. څوک پیدا که
څوک فنا که. چا ته د خلکو او اجتماع د
اصلاح لپاره رنګ رنګ مصلح د ردونه او
فکرونه عطا کا. چا ته د بشر د هلاک او فساد
لپاره مهلک او فاسد فکرونه ورکا. په دغه
مفکرو کښی بیا ځینی کامیاب او ځینی ناکام
کا. ځینی د شخصی او یا اجتماعی خدمت لپاره
ډیر لوړه پایه ته ورسوی. کله هم دا بیا
درسی تبیت کړی چه د خاورو سره ئې برابر
کړي. چا ته غټ غټ کارونه په غاړه
کړي او چا ته واړه واړه. غټو باندی
غټ مسئولیتونه او وړو باندی واړه
مسئولیتونه. په خلکو کښی کله درسی
تحول پیدا شی چه د مایوسیت مرتبی ته
نژدې شی او کله بیا ورو ورو بیرته مخ
په لوړتیا روان وی او د ډیرو امیدونو
مرکز شی او درسی نور. خو په هر تقدیر
سره د قدرت او قادریت د غه تحولات
دی چه بشر د ناقص فکر د معلوماتو او د دوی
په دی خبره چه یو لوی مقتدر شته د وقایع
کولو لپاره چالانی دی. په دغو ټولو
تحولاتو کښی که فکرو کړاشی د بشر لپاره
یو ننګ تربیت او تعلیم دی چه بشر په
دغه لیاری سره لوړو مدارجو ته رسیږی
تحول د یوی خوا د قدرت خیال پیدا کوی
او د بلی خوا نه د کار کول او عدم مایوسیت
او قوی عزم او ثبات لپاره مهم درس دی
او همدارنګه که د غه تحولاتو کښی فکر وکړ
شی د بشر لپاره د عبرت یوه لویه مجموعه
د پاڼه په ... مخ کښی «

« پوښتنه » « د اداره »
مدرسه به څنګه مخکښی لاړه شی؟؟؟
یو مختص او معقول ځواب غواړو.

۱۳ - ځواب - عبدالرزاق
« آسف »

مدرسه به هغه مخ په وړاندی
لاړه شی چه د مدرسی ټول افراد
د خپل مسلک په ریجا باتو قوی روان
شی او ورته بد بینه نشی .

(۱۴) « ځواب » عبدالرحیم
د نهم ټولګي زده
زما په خیال د مدرسی کوچنی
ډیر مخ تګ د پاره د ضرورده
چه د مدرسی ټول منسوبین د
مدرسی قوانین او اصول په ډیر
شوق او ذوق سره عملی کړی
او هیڅ یو ئې بیګا د او پیښی
ونه ګڼی تر څو د خلکو په ستر ګو
کښی ښه او ورته راغب شی.

(۱۵) « ځواب » « سلطان عزیز »
زما په خیال د مدرسی د اتم ټولګي زده
کوچنی
ډیر مخ تګ د پاره د عامی او خاصی
طبقی سره روابط او د یو دیجی
پراخوالی خورا مهم
خیزونه بلل کیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

« تربیه » سید محی الدین

د خدایوه معلومه «علوی» د اتمر توګی زده کونکی

اومثلا نده خبره ده چه هیڅ عمل او فعل بی له تربیي او ښوونی څخه لاس ته نه راځي

ځکه الهی قانون په دی جاری شوی دی چه

همیش ئی د لبشر تربیه د پیغمبرانو په واسطه سره کړی ده ترڅو بشر د هر راز مشکلاتو نه مصئون او د صلاح او فلاح سره مخامخ

شی . زموږ هدف او مرام په نوموړی

موضوع کښی دا دی چه تربیه چون امر ضروری او د واجباتو نه شمیرل کیږی

نو اول فالاول باید تربیه د عصر په مقتضیاتو کښی پوره دخل او شتراک ولری ځکه

تربیه که د عصر د حایز د ریچا باتو سره مخالف او متضاد وی نو د مربی سعیه او کوښښ

بی ځایه مصرف او بالآخر کوم مثمره نتیجه به لاس ته نشی راوستلی که مونږ ده انسانی قانون

ته متوجه شو نو الله پاک سره د کمال قدرت

نه د عصر د ریچا باتو پوره مراعات کړی دی

او هر وخت ئی د خلکو د طبیعت سره مناسب

مجربی نسخی په عمل راجولی دی کله چه مرض

د پیر سخت شوی هلته ئی قوی نسخه او کله چه مرض

مخ په ضعف راغلی په هغه مناسب ئی

نسخه په کار راجولی ده مونږ باید د تقلید د تربیي نه استفاده وکړو قدرت کوم

وخت چه بشر ما شوم ئی هلته مناسب ئی

دوه پروکتوب سره تربیه کوی بیا کله چه

انسان مرتبی د رشد ته ورسیږی نو د

رشد د حالت سره سم تربیه لیدل کیږی

خلاصه دا چه الله پاک د عصر د مقتضی

سره سم او د مرض د قوت او ضعف او د

انسان د طبیعت او حالت سره موافقی

نسخی په کار راجولی نو مونږ هم باید په غور

رسا سر د تربیي لیاره وساتو . او دوم باید

چه په تربیه کښی اخلاقی جنبی ته پوره

موقع ورکړه شی او بنه اخلاق او بد اخلاق

باید وسنجول شی چه بنه اخلاق کوم او

نابوده اخلاق کوم دی زما په عقیده بنه

اخلاق هغه دی چه د شریعت د پاکی ځای

۳

او بد او بد چو کا پټ بهرنه وی ځکه په شریعت کښی د الله «ج» او د رسول «ص»

ګټور ارشادات شته او دی کښی شک نشته چه کوم اخلاق چه په دغه

اداره جاده او مستقیم چوکاټ کښی داخل او برابروی هغه د خلکو په ګټه

تمامیږی که بشر دقت وکړی بی د تعصب [illegible]

نه هر یو به [illegible]

او دریم دا چه د تربیي په پاک او سپیځلی صحنه کښی مد اماد عملی او فعلی

تقوی نظریات په کار او رجول شی او تقوی هم باید وپیژنو تقوی ځان ساتل

دی د ناوړه اعمالو او خویونو څخه او

تشبث کول دی په حمیده خویونو او اعمالو

باندی [illegible] انسان باید د عقل د سمی

نه درس واخلی ترڅو ښه او بد خویونه

او عملونه ورته څرګند شی او په دی پوه

شی چه کوم د عمل [illegible] او کوم د ترک وړ دی

د دی هم د حق سبحانه په فیصل کلام ښه روښانه شوی دی. وما اتاکم الرسول فخذوه

وما نهاکم عنه فانتهوا =

« دلمړی مخ پاتی »

غنی د فقیر نه او روغ د ناروغ نه

او بالعکس او شل او ګوډ او ړند و نه په

د صحیح خلکو او بالعکس او غیر مسئو

لیتونو والا دو اړه مسئولیتونو والا

څخه لعدالسی نو د چه په دغه رنګه تحول

سره د لوی خوراړه عاطفه او صله رحمی

پیدا کیږی او د بلی خوا نه د هر بشر خاشه

فکر کیدلو تا ثیر پیدا کوی په دغه موضوع

کښی که هر څومره کتابونه و لیکل شی بس دی

لکن دا هم باید وویل شی چه که هر څوک

مسلمان او غیر مسلمان چه د عبرت په

سترګه دغه تولو کاتو ته او د دوی

تحول او تطور تغیر او تبدیل ته په

عمیق نظر سره و ګوری نو حتمی به ووایی

وواوئی چه ربنا ما خلقت هذا

باطلاً سبحانک فقنا عذاب النار

(۱) « اقتراح » « سلطان عزیز » د اتمر لو ګی زده کوونکی

د موضوع دوه جز لري

غواړم چه په دواړو د اجزاو باندی څه ناڅه

رڼا واچوم د لمړی جزء په متعلق چه څنګه علما

دی وایم د رسی علما چه د اسلام د ارتفاع او ارتقا

په مقابل د شخصی اغراضو نه تیر او همیشه

د حقائق د ماهو الحق او ابطال د ماهو الباطل

په حقله زیار وباسی . د رسی علما چه د حق په

مقابل کښی د ضرورت په وخت کی تی پیر او مشوره

و غواړی د خپل سر او مال څخه لاس اخلی . د رسی

علما چه د خلکو په زړونو کښی ځای لری او په

صداقت او امانت موصوف د عامی خیر خواهی

پلوی او طرفداری کوی . د رسی علما چه د اسلام

د ترقی د پاره ځان هر رنګه تکلیف ته ور کولی شی

د رسی علما چه د پوره حوصلی او صبر خاوندان

د پخوا نیو صلحاو د کارنامو څخه د خپل اطمینان

کار اخلی . د رسی علما چه د فصاحت او بلاغت

مراعات کوی د عامی او خاصی طبقی په رو یه

پوره [illegible]

رفتار کوی . د رسی علما چه نورو ته د ښوونی لیار

ښیی او په خپله ئی هم عملی کوی . محض غږیدل

او نه کول د لوی ندامت او غټ عذاب موجب

ګڼی . د رسی علما چه په ژبه او لاس او پښو

بلکه په ټولو اندامونو باندی د نیکی کوي

په صداقت او ښیتنی سره خدمت کول عادت

لری او پیغور نه بولی . د رسی علما چه سره د علم

والا د تحریر او تقریر په ثمره بار د محیط په ټولو

تحول او مناعو لوه او باخبر وی . د رسی علما سره

خیر د جامعی په خیر کښی وینی او خپله ترقی

د جامعی د لوړتیا په لمن کښی لټوی .

د څومره علما د پاره زما خیال دادی چه تر

دو شخص د پاسنیو ټولو سناتو [illegible]

ځای ته رسیدل مشکل دی . [illegible]

[illegible]

(c) ketabton.com: The Digital Library

النجم

اوه ورځنۍ پاڼه

چلونکی «سعید افغانی» د نجم المدارس مدیر
مرستیال محمد خان «د دولسم ټولګي شاګرد»
اداره په هډه کښې
پته «ننګرهار نجم المدارس»

بې د رخصتي د ورځو هره
چارشنبه نشریږی

دا اخبار د مدرسې جر یانات بښيي او
اجتماعي، دیني، تربیوي، خبروني کوي
«امید و نه» «سعید افغانی»
دا ننګ کېږي چه اول امید و نه دی پوره شي
دوم دا چه بنه نیت او معقول مجاهد په کار دی

ګڼه (۸) چارشنبه د ۱۳۳۷ کال د قوس (۱۹) (۱) کال

«د پوښتنه» «اداره»

مدرسه به څنګه مخکښې لاړه شي ؟ ؟ ؟ لنډ مختصر او معقول ځواب غواړو .

(۱۶) - ځواب - محمد دولسم ټولګي محصل

زما په ګمان د مدرسې د پرمخ تګ قوي عامل هم دا دی چه د سږنی تعلیمی کال د پاره چه د «سعید افغانی» له خوا کومه نقشه سنجول شوی د مدرسې د لوړتیا د پاره هغه شروع تر کومې اندازې چه شوی وي بنه او د لوړ د پاره د مدرسې خیال قوي اسباب پیدا چه کړ وشي په سږني کال کښې د هغه مطلب ترسره شي .

۱۷ - ځواب - شاه حسن دیوولسم ټولګي کوچنی

مدرسه به هله مخکښې لاړه شي چه د مدرسې منسوبین هسې افکار او نظریات ولري چه د خلکو افکار او نظریات خاڼو ته جلب او متوجه کړي یعنی اجتماعي حس ولري .

۱۸ - ځواب - ګل محمد دالثم ټولګي

د مدرسې د ترقي د پاره صحیح طلاب روزل او پدکار آچول [illegible]

(۵) «د ده تحصیل او علم او تصوف» «سعید افغانی»

هلې صاحب عالم و مګر داسې عالم نه چه علم ئې د عمل سره نه برابر یده او یا د سړتنبه توب نه به ئې کار اخستو او یادکبر او غرور نه د یک عالم او یا د چه د ده علم د روهامو او خرافاتو یوه مجموعه و او یا خدای ناکرده چه ده به دین د دنیا د پاره وسیله ګرځولی وی دی یو حقانی عالم و ده د اسلام دین پېژندلو دی په دې خبره پوهیده چه خلکو کښې باید د محبت او مودت اساس قایم شي دی زیاکار صوفي نه و او نه دلونج او صومعې طرفدار و دی یو اجتماعي شخصیت و ده هیش دنا وړه رسم او رواج سره مجادله کړې خلک ئې د بې کارۍ او تنبلۍ نه خلاصول .

«مصلح او مجاهد» «سعید افغانی»

دا ئې نجم الدین اخند زاده صاحب به د علماؤ سره زیات محبت کولو او نیز عالم به ئې زیات خوښوی د هغه وخت علماؤ به ده باندې د علمیت ازمېښتونه کړی و علماؤ د ده نه به پوښتنې کولو تا به او علوم او به تا یکه بار یکه مسایلو کښې پوښتنې کړی مګر ده سره د علمیت اندازه قوی وه د علماؤ د پوښتنو د پاره ئې بنه ځواب ورکړي دی د علماؤ په نزد بنه جید عالم ثابت شوی و نو ځکه ئې دی د دین د وقت او د دین د حامي د پاره [illegible] عصر لوی نا بغه شخصیت لیدلو ده علماؤ تربیه کول او علماؤ ته ئې د عمل درس ورکولو او ئې نجم الدین اخند زاده صاحب به طالبانو ته هر کال په سلها ؤ پوستینې جوړولې او د بخشش په ډول به ئې ورکولې ده علماؤ د پاره خولۍ او پګړۍ پیدا کولې او د بخشش په قسم به ئې ورکولې د نجم الدین اخند زاده صاحب علمي بحثونه علمي موعظې او خطابې بنې با تاثیره یادیږی ده خلکو ته د کونج او زاوئې درس نه دی ورکړی ده خلکو ته د دنیا پرداشان به نه زده ظاهره کړی چه خلک دی دنیا ترک او کار دی نه کوی دی په دې خبره پوهیده چه د دنیا مذمت هم د دی د پاره دی چه باید مسلمان د دنیا د محبت اندازه و پېژنی د داسی نه چه د دنیا د محبت په وجه د خلکو حقوق تلف د رحم او عاطفی خیال و نه ساتی د داسی دنیا نه چه هرج مرج پیدا شي د جنګ او قتل او قتال موجب وګرځي او داسې نه چه خلک په دنیا غره شي خپل خالق هیر کړي او د بلی ورځي غمه ورسره نه وی او کنه دنیا د دی د پاره چه د ځان او د خلکو د خدمت او رفاهیت په مقصد وی بده نه بلکه پیدا کول ئې ثواب دی . نجم الدین اخند زاده صاحب حقیقي عالم و په دې خبره بنه پوهیده چه څنګه علماء ؟ ؟ ؟ دی په دی پوه و چه د خلکو د اصلاح د پاره څنګه علم په کار دی نه ئې د ملا حظه و چه د وخت او زمان مراعات شته دی ده علماء په ځان را ټول کړل خلکو کښې نوی روح پو کړ و مګر په تا سف دی چه د ده د کار نقشه د ده نه پاتې وروستنیو خلکو بدله کړه په دی پوه نه شول چه اصلي سرچوی په دې بنه پوه نه شول چه د نجم الدین اخند زاده صاحب مطلب څه و چا د اخیال و کړه چه د اخند زاده صاحب سره د تسبو د شمار خیال و خو ک په دی عقیده لاړل چه په وړی ورکول او ننګر مقصود دی چا دا [illegible] خیال و کړ چه د مرض په مراقبه سیند د عبا او قبا په کار ده چا سره د اسود پیدا شوه چه څه د ساده خلکو په وسیله [illegible] او نذرانې په کار دی [illegible] چه وه چه چا د لنګر په نامه او چا د مسجد د جوړولو په هنګامې [illegible] اوچا د مدرسې [illegible] چا په دې نا مه چه د کوم او د داسی خیال می دی نارو ناروا [illegible] دل خدای خبر چه داسې جنایات [illegible] د پاک خدای په رلوی د لبار کښې نشر خوان [illegible] زاده صاحب په مخلصانو کښې بنه پاک او پوه خلک هم [illegible]

[illegible] د خلکو اندازه [illegible] امید دی چه د هغوی د کار نامو تذکره [illegible] د پاره ئې هغه په پوره ډول [illegible]

« خبرونه »

دنائب الحکومه مرستیال ښاغلی محمد ظریف پر دوسی حال کښې چه د مرافعی قاضی ، اداری مدیر ، د نجم المدارس مدرس ، ښوونکی شاگردان ، او دهلوی ځینی سپین گیری روخلک حاضر وو په هغه کښی د نجم المدارس د مدرسی د نوی عمارة د تادا وو یاید ه ئی کینبود له د نائب الحکومه ښاغلی مرستیال او د مرافعی قاضی په خپلو وینا وو کښی د اسلامی علوم و د مدرسو د انکشافاتو په باب د حکومت پا ملرنه څرگنده کړه مولانا سعید د مدرسی مدیر د حکومت د علاقه منده ی نه چه د دینی مدارسو سره ئی لری د حاضرینو له خوا نه رضائیت ښکاره کړ او وی ویل چه مونږ غواړو چه د دی مدرسی د شاگردانو د روزنو په واسطه اسلامی شریعت قوی وساتو

۴ لاس پر صدقی سره ئی چپ او د جیب لاس په صدقی سره ئی بنی لاس خبردار نه شی ترڅو دا ته مفقی نشی چه یې شریک بلل کیږی . اووم هغه څوک دی چه الله پاک په یوځانه ځای کښی یاد کړی او سترگی ئی اوښکی توی کړی یعنی دی د خپل خدای (ج) د عدم اطاعت څخه په ژړا او همیشه تري په خوف او ترس کښی دی او وائی چه آینده به بد کار نه کوم . د خپل عمل د اصلاح د پاره د مخکښی شیانو مراعات زیات ضروری دی څکه چه ... متل دی چه خپل عمل دلاری ... دی حقیقت دا دی چه ښه عمل د ځان ... ته ده او د ... تول سعادت ور ... ته لی دی ... من الله

« په لنډه موعظه »

« د نبوی حدیث ترجمه څخه »

محمد عمر دیوبند فاضل توخی محصل

حضرت محمد صلی الله علیه وسلم فرمائی اووه کسه دی چه پر هغه سخته ورځ د جزا کښی پر د خدای د رحمت د سوری لاندی به آرام وی چه بی دده د رحم څخه د راحتیا او راحت بله کومه وسیله نه پیدا کیږی اول عادل پادشاه دی چه د خپل سلطنت پر وخت کښی مخرب کسان د طبعی او فطرتی وظایفو څخه منع کړی او د رشوت رونو رونا ورو او ناجائزو کار و نوئی مخ نیوی کړی وی او ده په وخت کښی د حقانیت او عدالت او ازو نه پورته او د مظلومانو د خولی آه ورکړه او او دی مروی او د هرچا د منزلت په اندازه قدر او مراعات کاوه شی . دوهم هغه ځوان دی چه د الله پاک په عبادت کښی پورته او خپل د ځوانی عمر ئی د خدای (ج) په مینه او محبت کښی تیر کړی وی څکه چه پر داسی د جوش او حرارت وخت کښی د خدای اطاعت او د گناهو نو څخه ځان ژغورل او د نفس اداره کول د پیغمبرانو خوئی دی یوسالک ویلی دی در جوانی توبه کردن شیوهٔ پیغمبریست وقت پیری گرگ ظالم میشود پرهیزگار . دریم هغه څوک دی چه زړه ئی د مسجد پوری تړلی یعنی دی جسماً که هر ځای کښی وی مگر زړه ئی د خدای پاک معبد د څخه سره مربوط او په دی الذتو کښی وی چه کله پر د ما نځه وخت راشی چه ور ... خلورم هغه دوه سری چه دوستی او دښمنی محض د خدای پاک د رضا د پاره کوی یعنی پر دی نیت چه د خدای د اسنا دوست دی څکه نه دوستی ور سره کوم او یا د اسنا دښمن دی څکه نه دښمنی ور سره کوم . پر دی کښی شک نشته کو مرد دوستی چه د خدای د پاره وی هغه به پر ... نه مزه نا کړ او ... چه د کوم د نیوی مقصد پر غرض وی بی نتیجی او لنډه ور قطع کیږی . پنځم هغه سړی دی چه د ... غواړی ... په پنځه ... او د ... روځائیښت وی او دی ... چه ... د الله پاک تر ... یعنی د نفس څخه ... بلنه قبوله نکړی شپږم هغه څوک دی ...

« اقتراح »

« حبیب الرحمن » (۲)

دشپږم توخی ټولگی زده کوونکی

زما په خیال د غه موضوع پیره اهم او ده دی د خپل په شاؤ خوا کښی زما د مخکښی زموږ نو رو ملگرو ښه بیانات وکړل زه هم د محض اشتراک لپاره غواړم چه پر دی متعلق کښی څه نا څه د علماؤ کم او کیف بیان کړم زما په قاصر فکر سره د ځنگه علماؤ څواب دا دی چه علما اول بایل خپل ځان اصلاح کړی او بیا د نورو د خیر او بهبود د پاره کار وکړی او دا څکه چه دوی نه ورثه د پیغمبرانو ... ویل شوی دی او پیغمبرانو هر یو پر خپل حیات کښی لمړی خپل ځان پر تقوی موصوف کړی او بیا ئی د نورو د لښکر د پاره د خیر او د بهبود لاری سنجولی دی همیشه کړ د پر تکلیف هم ورته رسیدلی سره د هغی هم امر بالمعروف او نهی عن المنکر ئی کړی دی نو څنگه چه علما د هغو قایم مقام دی نو دوی ته هم د اباید دی چه د ... وظیفه تر سره او انجام کړی ترڅو پر دوی باندی پر حقه سره د هغوی د وراثت کلمه صادقه شی ... د خونوره مهمه وظیفه ده چه د دوی ته ترغیب شوی نو دوی به هله په دی وظیفه موفق او کامیاب شی چه دوی په هغه برگزیده کیفیاتو او حسنه اخلاقو مکلف او موصوف شی چه سم د قانون سماوی پر لار ښوونه او ارشاد او نو باندی او ل پر خپله عمل او بیا ئی نور و خلکو ته تلقین کړی ... خلک د خدای نا خوښته کړ یو عالم لره مقتدی ... قانون نه پر بله لاره او وی هغه نشی کولی چه د وظیفه سرته ورسوی او د ... خلک چه د ... خپل ... او د ... کښی ... دی نو بل په ځنگه ... کړی د هغه علماؤ پر حقله چه خپل ځان نه اصلاح کوی او بل ته ...

(c) ketabton.com: The Digital Library

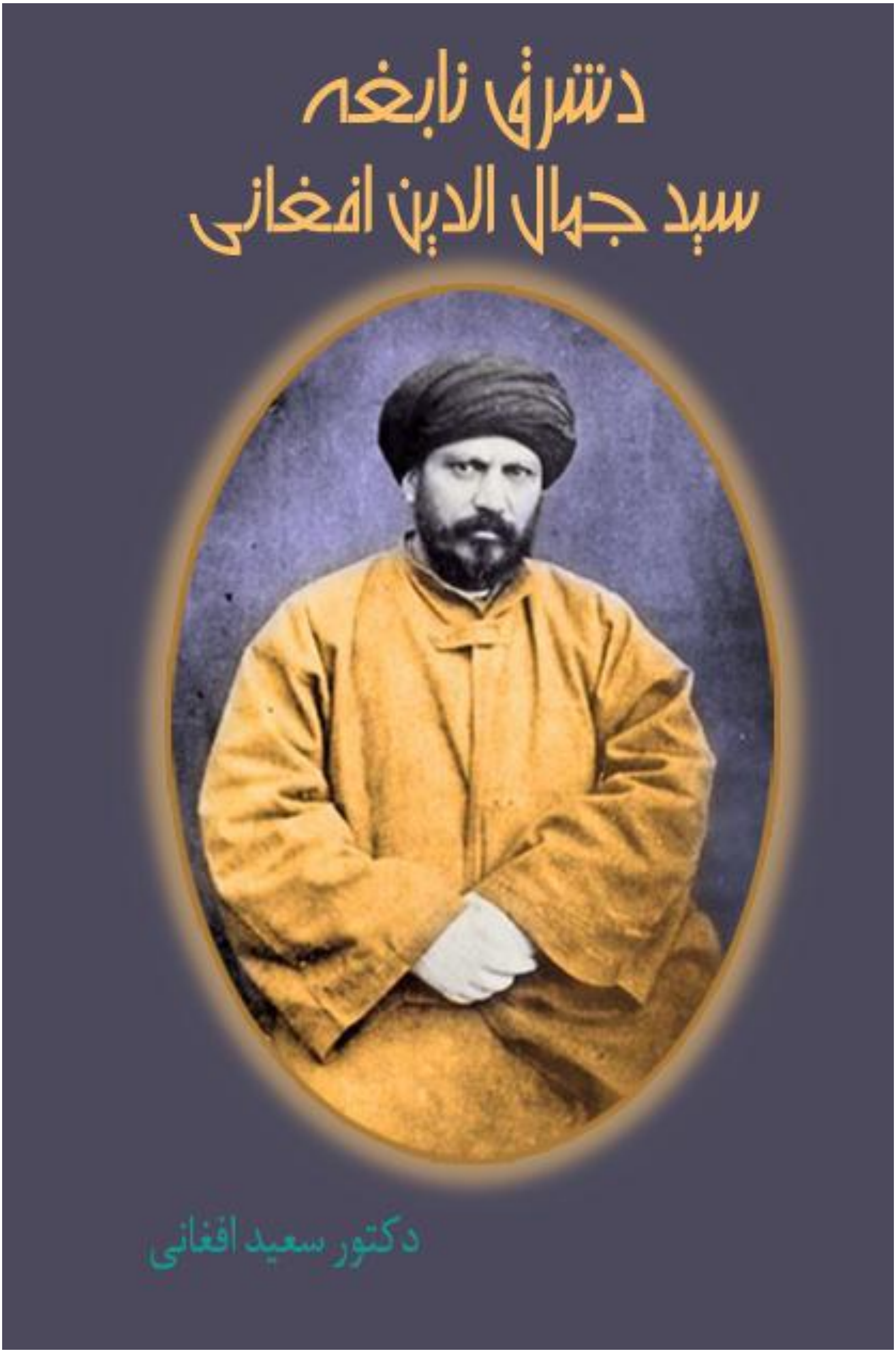

(c) ketabton.com: The Digital Library

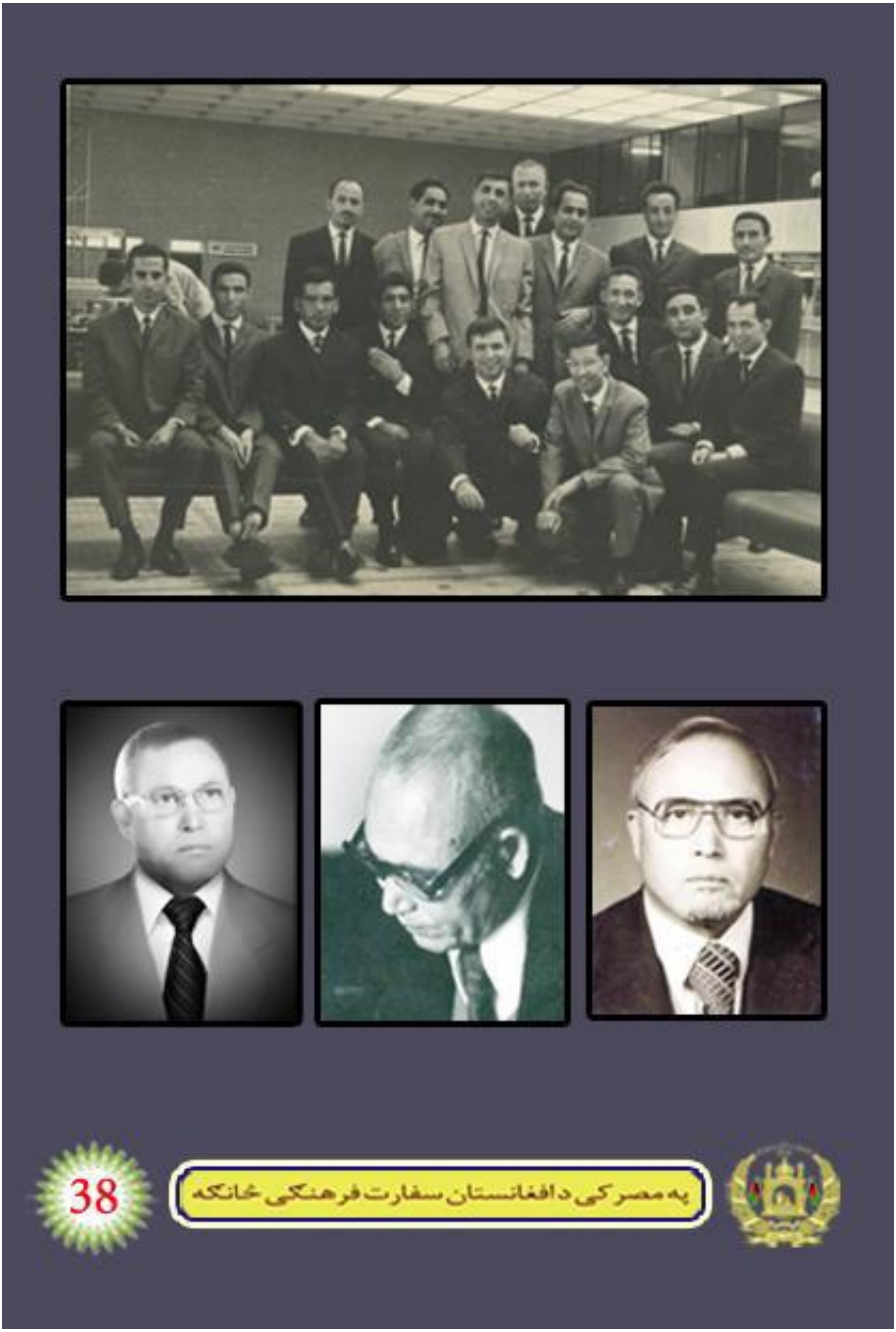

(c) ketabton.com: The Digital Library

په قاهرې کې د أفغانستان سفارت له خوا چاپ شوي کتابونه

1393هـ1396 لمریز - لمریز 2014م 2017 زیږدیز

1- سيد جمال الدين افغاني او د افغانستان نوميالي
2-أثر الإسلام فى العلوم و الفنون
3- دژ الموت
4- تعصب ويرانگر تمدن ها
5- نظرة عابرة إلى لغة البشتو
6- عربى عاميانه در حوالى بلخ (نخستين تحقيق)
7- العلاقات الأفغانية المصرية فى مرآة الوثائق و الصور
8- تاثير اسلام بر فلسفه و هنر
9- راز و نياز(المناجاة)
10- ملک شعراء أفغانستان؛ قارى عبد الله خان
11- صرخة عبر القرون و سبع قصص أخرى
12- الرد على الدهريين
13- كابل در پرده هاى تاريخ
14- بررسى فرايند نوستالژى در شعر استاد خليلى
15- لندى
16- آرامگاه بابر
17- ماهية المنظمات الدولية غير الحكومية
18- العلامة صلاح الدين السلجوقى (آراء و أفكار)
19- خوشنويسان
20- أفغانستان بين قرنين
21- سيد جمال الدين افغانى و نخبگان افغانستان
22- استراتيجيات المنظمات الدولية
23- افغانستان و اللغة العربية عبر العصور
24- د دين څو ستورى
25- د ادب څو ستورى
26- تنديسى بر چکاد آزادى
27- افراط در دين و زندگى
28- دور المنظمات فى حماية حقوق الإنسان
29- پښتو څنگه وروزو ؟
30- عديم شغنانى
31- ابن بطوطة فى افغانستان
32- الفقهاء اللمغانيون فى بغداد
33-علامه سلجوقى نويسندهء مقتدر و عاليمقام
34- المياه الافتراضية
35- العوامل المؤثرة فى عملية صنع القرارات
36- عاهلان و شعبان
37- گازرگاه مدفن پير هرات

(c) ketabton.com: The Digital Library

38- د شرق نابغه
39- حکایات و روایات
40- در مورد رساله‌ء نیچریه
41- سیرة النبی صلی الله علیه وسلم
42- تجلی الله فی الآفاق والأنفس
43- د اپین واټ
44- محمود طرزی رائد الصحافة الأفغانیة
45- دوازده جستار
46- د افغانستان د خلکو دجهاد ادبیات
47- کتابشناسی محمود طرزی
48- یادی از شهید مولانا عبید الله صافی
49- نقش محمود طرزی
50- آیین اختلاف در اسلام
51- دیباچه ها
52- خاورمیانه بعد از بهار عربی
53- متن اصلی رساله‌ء« نیچریه»
54- مولانا منصور انصاری
55- افکار شاعر
56 - احوال و آثار استاد عبد الحی حبیبی
57- یادداشت ها در تاریخ صنایع افغانستان
58- دوی تلپاتی خیری
59 – شاعر أفغانستان المعاصر ؛ الأستاذ خلیل الله خلیلی
60 – حقوق اساسی ، اداری و بین المللی در اسلام
61- از بلخ تا قونیه
62- افغانستان په نولسمې پېړۍ کې
63- افغان، افغانستان او اقبال
64- کلتور پوهنه
65- ترجمه‌ء معانی و تفسیرسوره‌ء کهف
66- السلاطین الغزنویون
67- معاهدة المودة و الصداقة
68- نیچریه د سید جمال الدین افغانی لومړنۍ چاپ شوی رساله
69- تجدید الفکر الدینی بین جمال الدین و إقبال
70- سده‌ء سید در روزنه‌ء سراج الأخبار
71- جاده‌ء افیون
72- پنج خطابه
73- آواز
74- حقوق زن در اسلام و غرب
75- رد المسح علی الجوربین .
76- مقالات الندوة العلمیة (مصریة فی بلاد الأفغان)
77- عبقریان او نوری قصی

(c) ketabton.com: The Digital Library

78- کابلیان و کابلستان
79- منتخب شعرونه
80- خاطرات ظفر حسن ایبک
81- فرمانروایان افغانستان
82- وقایع مهم افغانستان
83- شفیق له امامت نه تر صدارته
84- شفیق از ولادت تا شهادت
85- محمد موسی شفیق کتابات ، حوارات و خطابات
86- کویت؛ کشور کوچک با امکانات بزرگ
87- په پښتو ادب کې نوی شعر
88- محمد صلی الله علیه وسلم لوی پیغمبر
89- بگرام
90- بیدارگر عصر
91- نیچریه
92- دپروفیسور خدمتگار د چاپي آثارو لنډه پیژندنه
93- تأثیر فکر الأفغانی فی فلسفة إقبال
94- موسم هجرت سوی شمال
95- از قاهره به کابل
96- سرحد او افغانستان
97- گزیده هایی از سروده های جمشید شعله
98- روسي ادبي ستوري
99- رشوت
100- الإنجازات الثقافية
101- دیباچه های دیگر
102- د کرکې او کینې دیانت
103- نفی خشونت در فرهنگ اسلامی
104- مولانا منصور انصاری
105- دراسة موجزة عن العالم الدکتو رمحمد عمارة
106- حقوق بشر در شریعت اسلامی
107- اکبر نامه
108- الطرق الصوفية فی أفغانستان
109- التحول الديموقراطی و المشارکة السياسية للمرأة
110- نه به تعصب
111- تعصب د تمدنونو ورانوکی
112- السياسة الخارجية الأفغانية تجاه العالم العربی
113- د عربې نړۍ په وړاندې د افغانستان بهرنی سیاست
114- سیاست خارجی افغانستان در قبال جهان عرب

***

(c) ketabton.com: The Digital Library

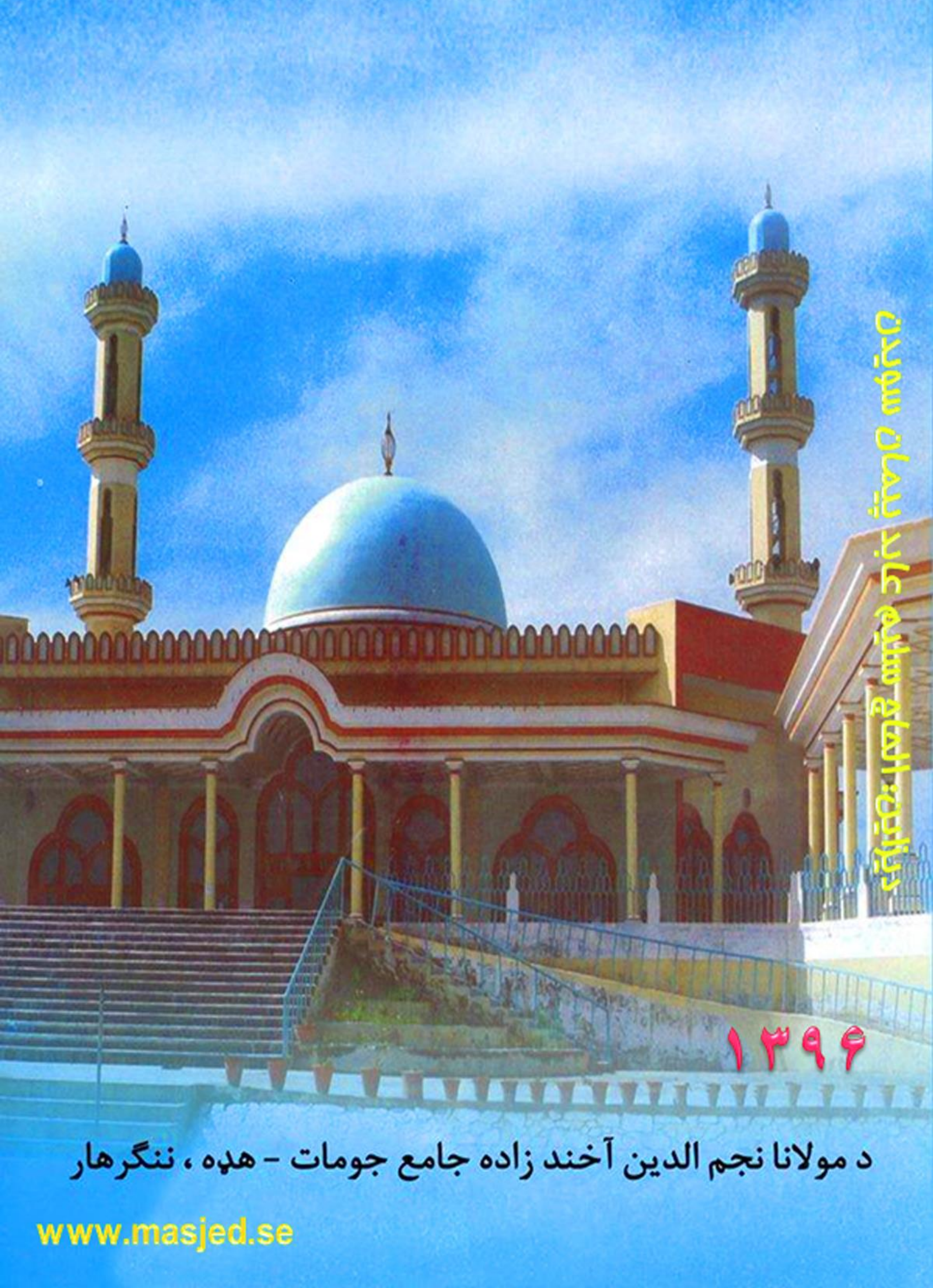

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library